

Bukarešta, 20. nov. g. Vsled vladne spremembe je sklenila madžarska stranka v transilvaniji, da ne bo odposlala Društvu narodov memoranduma o manjšinskem problemu, ki je bil že pripravljen. Zastopniki narodnih manjšin, ki imajo skoraj dnevnoolge konferenze z vlado, na katerih razpravljajo o vprašanju ureditve manjšinskega problema v Rumuniji. Glasila narodnih manjšin izražajo unanije, da bodo tem konferencam sledila tudi dejanja in da je z ovo vlado v Rumuniji nastopila tudi nova era za narodne manjšine.

»Javnosti je znan spor, ki je izbruhnil in ki se vleče med osrednjo upravo združenja rezervnih oficirjev v Beogradu in podružnico v Ljubljani. Gre

Beograd, 20. novembra. p. Komite ministrov, ki je bil pred dnevi imenovan in poverjen z nalogo, da prouči zakonski načrt o pravoslavni cerkvi, je odobril načrt tega zakona, ki ga je sestavilo ministrstvo ver.

izboljšati odnosaj Rusije do države, med njim je Jovković izrazil dobre odnose, med Nemčijo in Zedinjenimi državami pa zelo zlo. Njegovi stranki pa je mnogo lažje biti prijateljevstvu z ostalimi državami, predvsem z državami izosnovzhodne Evrope. Na podlagi dogovora z Jugoslavijo bo, kakor smo omenili, kmalu sklenjena trgovinska pogodba, da se bodo zopet oželi gospodarski odnosnaja s to državo. Nemška ljudska stranka stoji za zunanjim ministrom pri nadaljevanju njegove zunanje politike. Socialno demokratski poslanec Bredisch je izjavil da je njegova stranka nameloma za politiko sporazuma, kar hoče pomeniti in ker postavlja idejo pravice nad idejo sile. Zadnji razvoj lovarne politike, ki jo Nemčija ravno ni zadovoljiva, ne izpremenja na tem ničesar, ker je ta politika v splošni mirovni politiki in v politiki preprečevanja vojne napredovala. Prof Westarp je

London, 20. novembra (lo). Danes se je vršil pogreb 15 mornarjev, ki so se ponesrečili ob priliki katastrofe rešilnega čolna v bližini Rya. Mrtvece so položili v velik skupen grob. Pogrebu je prisostvovala ogromna množica občinstva. Na pokopališču je prišlo do pretresljivih prizorov. Krste so nosili angleški legionarji, po večini monarji. Podtanjik za trgovino Williams je izjavil v spodnji zbornici, da se bo uvedla o tej katastrofi nalstrožja preiskava, ker se je drlilo, da so bili motorni rešilni čolni defektni.

» Po končani debati so bili predlogi, ki se tičejo zasedenih ozemelj, izročeni proračunskemu in zunanjemu odboru. Predlog narodnih socialistov za ustavitev ali znižanje Dawesovih plačil je bil odklonjen. Predlog za pomensko glasovanje o nezaupnici proti dr. Stresemannu, ki so ga stavili narodni socialisti n krščansko socialna kmečka stranka, so podpirali nemški nacionalci in nato ob splošni veselosti tudi komunisti. V pomenskem glasovanju je bila nato nezaupnica z 219 proti 98 glasovom odklonjena. Seje državnega zbora so bile nato odložene.

Quod licet Jovi ...

Rim, 20 novembra d. Predsednik italijanskih dobrovoljcev Coselschi, bivši tajnik d' Annunzija za časa zasedbe Reke, je s privolitvijo političnih oblasti izdal proglas na italijansko mladino, v kateri jo pozivlje, naj se z ozirom na nezaslišane provokacije »ljublanske druhali« , v čim večjem številu upiše v »dalmatinski akcijski komite«. Vsako društvo dobrovoljcev naj ustanovi odbor, ki naj špartansko vzgoji svoje članke za žrtve, ki se bodo morale dati za osvoboditev »zasužnjene Dalmacije« .

„Trianonski dan“ na Madžarskem

Budimpešta 20. novembra d. Zadnje tedelo so se vršile po vsej Madžarski manifestacije za mirno revizijo trianonske mirovne pogodbe. Vsi listi so objavili članke, ki se zavzemajo za revizijo. V Budimpešti ter v 2000 drugih mestih in občinah so se vršili dobro obiskani shodi. Vsi govori so bili od poslušalcev sprejeti z velikim odobravanjem. Sprejete resolucije zahtevajo, naj se pri Društvu narodov z ozirom na člen 19. pakta o Društvu narodov intervenira za mirno revizijo trianonske pogodbe.

Marinković zopet obolel

Beograd, 20. novembra. p. Prijatelji dr. Voje Marinkovića so danes zatrjevali, da je unaniti minister zopet težko obolel.

Nekatere važne odredbe novega fin. zakona

Zopet po starih hegemonističnih načelih. — Novi udarci za naše samouprave in za prosvetne organizacije

Beograd, 20. novembra. r. Obenem s proračunom je finančni minister predložil Narodni skupščini tudi finančni zakon. Predloženi finančni zakon obsega 148 členov in je za 238 členov manjši od sedanjega. Ni pa nobenega dvoma, da bodo do končnega sprejema v Narodni skupščini posamezne vladne skupine dodale še najrazličnejše amandmane, tako da bomo imeli zopet cel omni-bus, kakor se je izrazil lani dr. Stojadinović. Iz starega finančnega zakona je prevzetih 123 členov novih pa je 25. izmed katerih objavljamo v naslednjem nekaj najvažnejših in najzanimivejših:

Čl. 11 govori o nemških reparacijah v gotovini, ki znašajo 274 milijonov in določa da se bodo iz tega denarja plačevale anuitete za vojne dolge v Angliji, Franciji in Ameriki ter odkupnina za invalidnino po čl. 87. invalidskega zakona.

Čl. 21. določa, da bodo davčni uradi tudi v prihodnjem proračunskem letu sprejemali na račun davčnih zastankov po 1. aprilu 1927 v plačilo državne bone za 20 odst. odtegljaj povodom žigosanja avstrijskih bankovcev, ki se glasio na manj nego 2000 K.

Čl. 31 predstavlja poseben poklon beograjskemu denarnemu zavodu »Hipotekarna banka trgovačkoga fonda«, ki je čisto privatno podjetje. Ta banka bo oproščena plačevanja tkzv. društvenega davka, ki ga morajo plačevati vsa podjetja, obvezna k javnemu polaganju računov. Davčna oprostitve se nanaša na vse dohodke zavoda. Vsi davčni zastanki banke bodo odpisani.

Čl. 40. uvaja novo obremenitev in škano prosvetnega dela. Določa namreč, da se smeje od 1. aprila dalje uporabljati pri vseh prireditvah (veselice, koncerti, gledališke predstave, tekne itd.) samo vstopnice, ki jih tiska in izda finančno ministrstvo. Davčni uradi ki bodo te vstopnice izdajali, morajo ob enem pobrati predpisani veselečni davki in stroške za tisk vstopnic. Doležljaj se velja te vrste vstopnice »an.o za kinematografe. Lastne vstopnice smeje imeti v bodoče samo država in oblastna gledališča. Prestopki se kaznujejo z globo od 500 do 1000 Din.

Čl. 50 predstavlja novo omejitev občinske avtonomije. Določa, da mora finančni minister odobriti vsako odtujitev občinskih nepremičnin in pravice, prav tako pa tudi vsako zadolžitev občinskega imetja.

Čl. 51 določa, da mora finančni minister odobriti vse občinske doklade, ki presegajo 300 odst. in vse občinske proračune nad

3 milijone dinarjev, kakor sploh vse stroške in oblastne proračune.

V kolikor so oblastne skupščine v ravnanju s vršcem jesenskem zasedanju sprejele proračune, ki so glede dohodkov drugačni nego lanski, so po večini napravile svoje račune brez krčmarja. Po čl. 51. se namreč smeje doklade na davke razporediti le na podlagi za l. 1928. predpisane neposrednega davka. Skupna vsota samoupravnih davkov za l. 1929 ne sme biti večja od vsote, ki je določena za leto 1928. Le v posebnih slučajih sme minister financ dovoliti povišek te vsote za največ 10 odst.

Čl. 84. ustanavlja novo poslaništvo v Haagu.

Čl. 101 ukinja vse dosedanje oprostitve od poslušnih pristojbin. Tu so prizadete predvsem občine, okraj in oblasti ter razne druge samouprave ter razna društva in korporacije, ki so bile doslej na podlagi kateregakoli zakona oproščene poslušnih pristojbin. Poštne pristojbine so v bodoče le državni uradi.

Čl. 130 ponavlja, da se smeje uradniki penzionirati samo v slučajih, ki so po zakonu dovoljeni, a odredba čl. 234. čin. zak. se sme, v kolikor gre za penzijo uporabiti samo po sklepu min. sveta. Takisto ponavlja čl. 130. kar je določeno že v čl. 152. čin. zakona, da se mora namreč količina pokojnine odrediti uradoma že v odloku, s katerim se uslužbenec upokoja.

Čl. 132. določa, da se morajo rodbinske penzije po novem činovniškem zakonu pričeiti izplačevati takoj, vendar imajo začasni karakter, dokler jih definitivno ne odobri glavna kontrola.

V isti sapi pa čl. 132. prepušča rodbinske penzije staroupokojencev dosedanjemu neznanemu zavezanju ter izrecno odreja, da se ne sme izplačevati prej predno ni glavna kontrola dala svojega odobrenja.

Čl. 139. določa, da se smeje prevesti v I. čin. kategorijo oni uradniki, ki so brez diplome a so absolvirali pravno fakulteto pred vojno 1914-20 in so kot rezervni oficirji služili v vojski najmanj 3 leta. Ta čl. 139. vsebuje privilegij za srbijske uradnike.

Čl. 143. določa poseben fond za osiguranje državne premoženja in nepremične imovine. Tu gre pač v prvi vrsti za to, da bo nekdo zaslužil ogromne provizije, ker bi bilo mnogo koristnejše, ako bi država pri ogromnem številu svojih objektov rajše ustanovila poseben fond, iz katerega bi mogla sama nadoknaditi eventualne požarne in druge škode na svojem imetju.

Priznanje g. dr. Vodopivca

Klerikalcem niti drakonični tiskovni zakon še ni dovolj strog in odobravlja nadzorstvo policije nad novinarji

Ljubljanski veliki župan g. Vodopivec je v večeršnjem »Slovencu« izmotava s to-le izjavo:

»V svoji izjavi napram novinarju g. Ambrožu, ki je priznal, da je svojo deloma neresnično, deloma pretirano poročilo v zagrebški »Novosti« napisal po dobrih inštrukcijah, sem govoril res tudi o odgonu, vendar mi ni pri tem niti na misel prišlo — in to je menda samo po sebi umevno — da bi hotel ali nameraval odgon katerekoli osebe protizakonito.«

Ta izjava je v stvari polno priznanje. G. veliki župan sicer pravi, da je »res tudi govoril o odgonu«, vendar mu »niti na misel ni prišlo — in to je menda samo po sebi umevno — da bi hotel ali nameraval odgon katerekoli osebe protizakonito.«

Iz tega pojasnila, bi človek sodil, da je g. Vodopivec prireditelj uredniku Ambrožu poučno predavanje o odgonu. V resnici je veliki župan z odgonom pretel in si niti ne upa reči, da dotična precizna navedba g. Ambroža v »Jutru« ni točna. G. Vodopivec »niti na misel ni prišlo«, da bi nameraval ali hotel protizakonito odgon. Če mu to ni prišlo na misel, potem bi nam v svoji izjavi moral povedati, s katerim zakonom in ustavnim odgonom je pretel. Mi smo navedli vse 4 slučaje, v katerih bi mogel veliki župan odrediti odgon. Toda dopisnik uslednega zagrebškega lista v Ljubljani ni vlačugar, ni človek brez eksistence, ni prostitutka in tudi ni prišel iz nobenega aresta, da bi ogrozil

imetje ali telesno varnost Ljubljancov. Vsak drug odgon, o katerem bi mogel g. Vodopivec kot veliki župan še govoriti pa je protizakonit in protizustaven. In to je menda samo po sebi umevno, g. Vodopivec.

Vsa ta izmotavanja ne morejo prikriti mucnega in nasilnega dejstva, da se je hotelo oplasti svojo dolžnost vršnega novinarja s pretjo izgovora, za koga je zakonite podlage in ki je po ustavi izrecno zabranjen. Pretnja z izgovorom je bila v tem slučaju pretnja z uničenjem eksistence in z omejitvijo osebnih svobode. Kako je kvalificirati tako dejanje, o tem naj g. Vodopivec vpraša državnega pravdnika.

Nič manj interesanten, nego izjava g. Vodopivca, pa je komentar, ki ga je napisal organ notranjega ministra k tej izjavi. Ker je g. Ambrož »zagrešil« v »Novostih« poročilo, ki je bilo vse prej nego objektivno, je bil poklican od vel. župana na odgovor! Naše so se torej v naši državi tudi take novine, ki priznava policiji pravico, da presoja objektivnost ali neobjektivnost časopisnih poročil! »Slovenec« z zadoščanjem belež, da »bo veliki župan postopal proti vsakemu novinarju, ki bi namenoma ne-točno poročal...« Nedavno je isti »Slovenec« napisal fulminanten članek o tiskovnih svobodi ter je klical vse vkup proti reakcionarnemu tiskovnemu zakonu. Sedaj mu tiskovni zakon ne zadošča. Ni mu dovolj, da se novinarja že za vsako malenkost lahko žene pred sodišče, treba ga je dati še pod kontrolo in oblast policije!

Nastopna avdijenca našega poslanika v Tirani

Tirana, 20. novembra. (be.) Ahmed Zogu je sprejel v svečani avdijenci novega jugoslovenskega poslanika Mihajlovića, ki je izročil kralju poverljiva pisma.

Boncour ne bo dobil naslednika

Pariz, 20. nov. S današnjim ministrski svet pod predsedstvom predsednika republike je sklenil, da na mesto Pavel Boncourja, ki je podal demisijo kot francoski delegat pri Društvu narodov, za sedaj ne bo imenovan namestnik, ker je strinjal stalni delegat Francije in ker je zaradi tega nepotrebno imenovati namestnika.

Bolgarija prosi za oddoditev reparacijskih plačil

Sofija, 20. novembra. Bolgarski reparacijski komite je poslal mednarodnim reparacijskim komisijam, oficijelno prošnjo, naj bi se odgodilo plačilo marčnega obroka bolgarskih reparacijskih plačil, ker potrebuje država vsa sredstva za obnovo zemelj, ki so trpela vesed potresa.

Velike noplave v Ameriki

New York, 20. nov. g. Na ozemlju Missisipija je prišlo do velike povodnji 17 oseb je utonilo. Mnogo krajev ob srednjem toku Missisipija je pod vodo. Veliko število rodbin je ostalo brez strehe. Obstoji nevarnost, da se bodo zrušili nasipi v državah Cansas in Illinois. Dosedanja materialna škoda se cení že na 10 milijonov dolarjev.

New York, 20. novembra. g. Državi Missourij in Cansas je zadelo poplava. V Cansasu je sedem oseb utonilo, 1000 ljudi pa je brez strehe. Na otoku Jamaiki je vihar napravil posebno mnogo škodo na bananskih nasadih, ker je polomil nad milijon banan.

Upor v sovjetski Rusiji?

Varšava, 20. novembra. g. Listi javljajo iz sovjetske Ukrajine, da je v guberniji Mohile izbruhnil velik upor. Na čelu tega upora stoji bivši caristični častnik Ulrikov. Uporniki imajo mnogo denarnih sredstev in so popolnoma modernoro oboroženi. Tudi iz Rele Rusije javljajo o uporih kmetov. Uporniki so namreč več uradnikov komiseje za nabavo žita. V Dobrujsku so kmetje pogrnili v zrak tamošnje municionsko skladišče. Več sovjetskih uradnikov je bilo umorjenih.

V dobi Korošceve ravnopravnosti

Kaj nas uči zadnji izkaz Poštne hranilnice v Beogradu.

Poštna hranilnica v Beogradu je pravkar objavila izkaz stanja svojega zavoda dne 31. oktobra t. l. Iz tega izkaza izhaja, da odpade

Čekovnih računov na Beograd 3100, na Zagreb 5027, na Ljubljano 4874, na Sarajevu 2696 in na Skopje 696. Prečanski kraji imajo torej 12.597 čekovnih računov, t. j. 77%.

Istega dne je imela Poštna hranilnica vlog:

v Beogradu	158.4 milijonov
v Zagrebu	184.9 »
v Ljubljani	117.2 »
v Sarajevu	109.— »
v Skopju	23.4 »

593.— milijonov

K postavki stanja vlog v Beogradu je treba pripomniti, da to ni samo denar iz Beograda in Srbije, temveč da gre tu za vloge predvsem iz Šrema in Vojvodine, ki spadata pod območje beograjske Poštne hranilnice. Koliko je prav za prav vlog in čekovnih računov iz Beograda samega in iz Srbije, o tem izkazi previdno molče. Gotovo pa je med onimi 158 milijoni, ki jih izkazuje Beograd, nad 100 milijonov iz Vojvodine, tako da lahko računamo, da je med vlogami Poštne hranilnice do pol milijarde ali 80 do 90% prečanskega denarja. Kljub temu pa je Poštna hranilnica mnogo nad polovico tega denarja izposodila v Beogradu in Srbiji. Njen generalni direktor Nedeljković pa kriči v svet, kako velike žrtve prinaša Srbija za nove pokrajine...

Gornje številke najbolje dokazujejo, kako izgleda ravnopravnost po dvehletnem vladanju SLS v Beogradu, in sicer v času, ko je predsednik vlade »največji Slovenec« dr. Korošec...

Da pa bo sramota še večja, si je treba predložiti to, da dr. Korošec do danes še ni uspel izvoljavati eno sancato ponižno nadzorniško mesto v nadzornem svetu Poštne hranilnice.

Dr. Stjepan Srkulj — novi zagrebški župan

Zagreb, 20. novembra. Ob splošnem zanimanju prebivalstva se je danes ob 10 vršila izredna seja zagrebškega občinskega sveta, na kateri je bil izvoljen novi župan. Seji je predsedoval veliki župan dr. Zrelec, udeležili pa so se je polnoštevno vsi občinski svetniki. Dvorana je bila svečano okrašena s cvetjem in zastavami.

Po otvoritvi se je bil najprej verificiran mandat dr. Totha, ki pride v občinski svet kot naslednik pok. Stjepana Radčca. Nato je bila soglasno sprejeta ostavka bivšega župana arhitekta Heinza. Pred volitvijo župana so bili določeni še županovi prejemki, ki znašajo letno 24.000 Din plače in 116.000 Din reprezentančne doklade.

Pri volitvi so dobili pri prvem glasovanju kandidat meščanskega bloka dr. Srkulj 25. kandidat KDK ing. Šurina 8 in kandidat delavske skupine Krdelji 6 glasov. Pred ožimi volitvami je nadal v imenu KDK ing. Šurina izjavo, da bo KDK glasovala za kandidata meščanskega bloka, da na ta način omogoči delazmožnost občinskega odbora in prepreči komisarjat. Pri ožjih volitvah je bilo nato oddanih za dr. Srkulja 33 glasov, 12 glasovnic je bilo praznih. S tem je bil za župana izvoljen dr. Srkulj.

Novi župan se je zahvalil za izkazano zaupanje in v daljšem govoru razvil svoj program. Ko je bil objavljen rezultat volitev, je bilo izstreljenih 11 topovskih strelcev v cerkvi Sv. Marka pa so zazvonili vsi zvonovi. Med ovacijami občinskih svetnikov in navzočih publike je veliki župan čestital dr. Srkulju k izvolitvi »ter mu izročil znak županske časti, plato županovsko verižico. Sea je bila nato zaključena.

Dr. Stjepan Srkulj je po poklicu profesor zgodovine. Županovale je več let pred inž. Heinzlom in ga je zdaj zopet nasledil.

Zasedanje Društva narodov v Berlinu?

Dunaj, 20. novembra. d. Kakor doznava »Neue Freie Presse« od dobro informirane strani, se merodajni diplomatski krogi bavijo z mislijo, da bi se prihodnje zasedanje Sveta Društva narodov sklicalo v Berlinu. Kakor znano, je nemški zunanji minister dr. Stresemann o priliki podpisa Kelloggovega pakta posetil francosko vlado. Decembrsko zasedanje, kateremu bi predsedoval Briard, bi nudilo francoskemu zunanjemu ministru priliko da vrne ta poset. Pri tem bi se oziralo tudi na to, da je dr. Stresemann šele pred kratkim okrevljal in da se mu hoče prihraniti naporno potovanje v Ženevo. Opozarja se tudi na to, da se je Svet prejšnje čase večkrat sestajal v Parizu in Rimu. Odločitev o tem vprašanju bo najbrže padla o priliki razgovora med dr. Stresemannom in generalnim tajnikom Društva narodov Drumondom ki se bo vršil prihodnji teden v Berlinu.

Pogajanja za ureditev renaracij

Pariz, 20. nov. (pa.) Merodajni krogi tega, da se bodo nadaljevali razgovori med Francijo, Belgijo, Anglijo in Italijo glede sestave odbora strokovnjakov za reparacijsko vprašanje. Kakor se govori, bodo povabljene tudi ameriške Zedinjene države, naj sodebujejo v tem odboru.

Živahna seja ljubljanskega občinskega sveta

Dolga in napeta razprava o oddaji del za razširjenje elektrarne. — Oddaja je bila odobrena z veliko večino

Ljubljana, 20. novembra.

Na današnji seji občinskega sveta, ki jo je župan dr. Puc otvoril ob 5. uri, se je o prvi točki dnevnega reda vnela živahna, mestoma zelo ostra debata. Na razpravi je sialo poročilo o povečanju mestne elektrarne. Načelnik upravnega odbora elektrarne obč. svet. Orehek je uvedel razpravo s daljšim poročilom, v katerem je navajal:

Sedanji rektor inž. dr. Vidmar je predložil mestni občini ljubljanski 11. februarja t. l. spomnilo o elektrifikaciji mesta Ljubljane. V spomnilcu opozarja, da Ljubljana nazadnje in da kaže statistika prebivalstva sliko, ki mora prestrašiti vsakega opazovalca. V zadnjem letu je število prebivalstva naraslo le za 5 glav. Zato rabi Ljubljana pred vsem industrio, ki pa se bo mogla razviti le, ako bo imela dovolj in cenega električnega toka. Nujno potrebuje torej izdatno razširiti mestno elektrarno in omrežje cestne železnice.

20. marca je dr. Vidmar vložil poročilo o stanju mestne elektrarne in o njeni razširitvi. Po povzetju so prišle naslednje varilante: priklopitev na Falo ali Majdikovo elektrarno v Kranju, sodelovanje z »Elektro«, postavitev novega turbogeneratorja ali končno zgraditev lastne električne hidrocentrale. Občinski svet je ob navzočnosti kvalificirane večine soglasno sprejel predlog finančnega odseka, da se nalame posojilo 20 milijonov dinarjev za razširjenje elektrarne. Vodstvo mestne elektrarne se je odločilo, da postavi en turbogenerator za 3000 ks. Ponudbe je vložilo osem prvotnih strokov.

6. julija je predložil prof. dr. Vidmar svoje končno mnenje glede razširjenja mestne elektrarne in obenem svoje mnenje glede oddaje dela. Najnižja ponudba je bila 6.800.000 Din, najvišja pa 8.250.000 Din. Po študijskem potovanju v inozemstvu, katerega sta se udeležila dva člana upravnega sveta ter mestni inženir Svec in katerim se je priključil še univ. prof. Bosceč, se je v zopetni seji upravnega odbora 4. septembra podrobno obravnavala vsa naprava, ki jo je treba nabaviti za razširjenje mestne elektrarne. Soglasno je bilo sklenjeno oddati dobave sledečim tvrdkam: 1.) Parno turbino Škodovim zavodom, 2.) kotla in vse zraven spadajoče naprave »Prvi brnski«, 3.) stikalne naprave in motorogenerator tvrdki Brown-Boverij in 4.) turbogenerator Siemens-Schuckertu. Plačati bo treba v treh obrokih.

V formalnem oziru se sklenilo poročilo upravnega odbora mestne elektrarne na to, da ima upravni odbor poseben statut, ki mu daje prelošno avtonomijo, tako da ima značaj trgovskega podjetja. Elektrifikacija mestne občine ljubljanske je tako nujen problem, da ga ni bilo mogoče odlašati in da bi vsako odlašanje in zavlačevanje lahko imelo katastrofalne posledice za občino in njeno gospodarstvo. Zato predlaga poročilo, naj občinski svet odobri postopanje upravnega odbora in oddajo del.

Živahna debata

K temu poročilu se je razvila dve uri trajajoča debata. Obč. svet. dr. Gregorič je izrekel željo, naj bi v bodoče uprava elektrarne ne oddajala nobenega dela brez vednosti občinskega sveta. Ni res, da bi se bilo tako mudilo. Junja meseca je bilo sklenjeno, da se nalame posojilo 20 milijonov za razširjenje elektrarne, danes po pol leta sklepamo o tej akciji, torej je bilo dovolj časa, da se je zadeva spravila pred občinski svet. Govornik pogrša tudi rentabilnost račun in vprašuje, ali bo tok po razširjenju elektrarne cenejši.

Obč. svet. Likar grala postopanje upravnega odbora mestne elektrarne. Tudi on pogrša rentabilnost račun in podatke, po kateri cent bo razširjena centrala oddajala tok.

Obč. svet. dr. Lemež kritizira postopanje upravnega odbora in vprašuje, zakaj se ni sklicala posebna seja občinskega sveta, če je bila zadeva res tako nujna.

Obč. svet. Rebek ugotavlja, da obrt in industrija zahtevata cenejši tok. V nadaljnjih izjavah brani stališče upravnega odbora.

Obč. svet. inž. Gustinčič je polemiziral z izvedeniškim mnenjem dr. Vidmarja in kritizira postopanje upravnega odbora, kateremu večkrat očita »kšefarjenje«.

Obč. svet. Rupnik obravnava zadevo glede oddaje del, katero smatra pravilno, kakor se je vedno doslej prakticiralo. Ko se je pod prejšnjim režimom, kateremu je pripadal predgovornik inž. Gustinčič, oddajalo milijonska dela za razne stavbe, ni smela opozicija toliko govoriti, kakor dopušča današnja večina sedanji opoziciji. Ostro napada inž. Gustinčiča, ker je sumničil delo upravnega odbora. L. 1922 se je zgubilo celo leto s samimi predavanji izvedenec, zato je upravnih odbor sedaj vzprijel nujnosti odločil v svojem delokrogu.

Obč. svet. Gustinčič opetovano prekinja govornika in ponovno očita kšefarjenje.

Župan dr. Puc: G. občinski svetnik Gustinčič, vi ste že večkrat izrazili besedo »kšef« in kšefarjenje z gotovim posebnim naglasom, zato vam dam ukor. Ali dokazite ali pa molčite!

Obč. svet. dr. Lemež: Kšefarstvo je to!

Župan: Tudi vam dam ukor...

Obč. svet. Rupnik: Težko je debatirati z ljudmi, ki so iz svojega fundamenta zlobni. Nesramno je, da inž. Gustinčič kot član upravnega odbora mestne elektrarne tukaj kritizira stvari, ki jih ni povedal v odboru.

Dr. Lemež: Če je bil pa takrat zaprt!

Rupnik: Pa naj bi bil pameten. Zato ga zapirajo, ker ima tako dolg jezik. To je nesramno, da tako delate.

V nadaljevanju svojega govora poudarja obč. svet. Rupnik, da je treba tarifno politiko za naš tok popraviti. Zato pa moramo dobiti dovolj toka. S tem, da se je nabavila parna turbina z modernim kotliščem, je podana garancija, da bo obrt dobivala elektriko mnogo cenejšo.

Poročevalec Orehek je v zaključnem govoru poudarjal, da je zadeva trgovsko vprašanje; tako vprašanje se mora rešiti hitro in tako in ne oblašati na veliki zvon. Plačati bo treba v treh obrokih, tretjič šele l. 1930. Prvi obrok se bo lahko križ iz tekočih sredstev, četudi ne dobimo še posojila. Ceno toka bo mogoče znižati, kadar bomo imeli dovolj blaga na razpolago. Konzum električnega toka je znašal l. 1925 450.000 kw, l. 1927 2.600.000 in l. 1928 doslej že 3 milijone kw, kar je dokaz, da konzum zelo raste. Novo proizvajalni tok bo stal 80 do 90 par; s tem bo mogoče tok za razsvetljavo znižati morda na 3 Din in tok za industrijo na 1.50 Din ali celo 1 Din.

Župan je dal nato poročilo upravnega odbora mestne elektrarne na glasovanje. Poročilo je bilo sprejeto z vsami proti škim glasom socialistov in komunistov.

Razširjenje Pražakove ulice

V imenu finančnega odseka je poročeval obč. svet. Tavcar predlagal, naj se v svrhu razširjenja Pražakove ulice srazuje po-

nudba dr. Erika Mühleisna, da se odkupi njegov svet z objekti za 250.000 Din pod pogojem, da se plača odkupnina v treh letih brez obresti. In sicer koncem l. 1929, 1930, in 1931. Občina bo izvršila adaptacijo cestne fronte na lastne stroške, ostal pa ji bo zato ves materijal.

Regulacija Ljubljance

Dne 27. oktobra t. l. je ljubljanski občinski odbor sklical anketo, na kateri se je razpravljalo o regulaciji Ljubljance. Regulacija Ljubljance bi veljala 40 milijonov, ali vsaj 34 milijonov Din. Ako bi država prispevala 40 %, občinski odbor 20 % odhod za obdelovanje Barja 30 % in ljubljanska občina 20. bi bilo mogoče regulacijo Ljubljance izvesti. Zato predlaga finančni odsek, naj se mestna občina izlavi za participiranje pri stroških stavbnega vodstva, ki so proračunani na 200.000 Din. Glede prispevkov je mestna občina pripravljena, prispevati enak znesek kakor občinski odbor, najmanj pa 20 % od potrebne vsote 34 milijonov Din.

V debati je obč. svet. prof. Jare podal nekatera pojasnila, naker je bil neredlog finančnega odseka soglasno sruje.

Socialno-politične zadeve

V imenu socialnopolitičnega odseka je podal obč. svet. Krek daljša poročila. Na njegov predlog je bilo po daljši debati sklenjeno, da se dosedajni ubožni obete odpravijo, poveča pa število okraj. načelnikov na dvaindvajset.

Nato je župan dr. Puc odkazal razne samostojne predloge občinskih svetnikov pristojnim odsekom.

Obč. svet. Likar je vložil nujni predlog glede preskrbe uradniških in delavskih družin s potrebno kurjavo. Nujnost je bila sprejeta in predlog oddan socialnopolitičnemu odseku.

Obč. svet. Gustinčič je vložil nujni predlog glede osnovanja posebnega odseka, ki naj bi vršil kontrolo nad izvrševanjem uredb o odpiranju in zapiranju obratov.

Župan dr. Puc je k temu predlogu omenil, da ima mestni magistrat kot obrtna oblast v prenešenem delokrogu po narodnih vel. župana pravico kaznovati prestopke deložb o odpiranju in zapiranju obratov. Vsega skupaj je bilo doslej vloženih okoli 1000 ovadb, kaznovanih je bilo 100 tvrdk, ostale prijave še niso rešene.

Po daljši debati je bil predlog obč. svet. Gustinčiča odklonjen.

Interpelaciji

Obč. svet. dr. Lemež je nato vprašal župana, kaj je s sklepom upravnega odbora mestnih voženj, ki je sklenil prodati mestne konje in odpraviti mestne vožnje v lastni režiji.

Župan je izjavil, da bo na to vprašanje odgovoril na prihodnji seji občinskega sveta.

Obč. svet. Likar opozarja na svojo vprašanje v seji 16. septembra t. l. glede službene pragmatike za uslužbence cestne železnice. Storiilo se od takrat ni ničesar.

Župan dr. Puc odgovarja, da je načrt pragmatike že skoro gotov. Stvar je v toliko otežena, ker še ni rešena zadeva glede preloženja sedeža tramvajске družbe iz Zagreba v Ljubljano. Akt je romal od vel. župana v Zagrebu v trgovinsko ministrstvo, ki ga je 11. junija poslalo oddelku za trgovino v Ljubljano. Tu na ga ne dobijo. Rešitev pragmatike je odvisna tudi od bilančne seje cestne železnice za leto 1927, ker je v bilanco v ozki zvezi združena tudi pragmatika.

Končno župan izjavlja, da bo dal o tej zadevi pojasnila na prihodnji seji, ki se bo vršila prihodnji tork.

Nato se je vršila tajna seja.

Goliufije lažnega princa

Berlin, 20. nov. g. Znani avanturist Harry Domela, ki se je svojčasno izdal za pruskega princa Viljama in vzbudil po svoji kšepenikiji pozornost po vsem svetu, je bil danes ponovno aretiran. V zadnjem času se je Domela udeleževal kot pisatelj. Za časa bivanja v Berlinu je prigolufal nekaj posojila in

Naši kraji in ljudje

Proslava 40 letnice znanstvenega delovanja profesorja Jasinskega

V nedeljo zvečer se je vršila v okusno okrašenih dvorani v »Zvezdi« preseljena slavnost, G. univ. prof. Mihail N. Jasinski je slavil 40-letnico svojega znanstvenega in literarnega delovanja. Dospel je nad 50 brzojavnih in pisemskih čestitk, ki jasno kažejo, kak ugled uživa v ruskih in mednarodnih znanstvenih krogih priljubljeni slavjenec kot prvak med maloštevilnimi zaslužnimi slovanskimi pravnimi zgodovinarji. Po uvodni besedi univ. prof. g. dr. N. Bubnova, ki je navzočim predložil v glavnih potezih življenjsko delo veljanečnega jubilarja, so bili izrečeni pozdravni govori.

V imenu dekana prof. Rada Kušaja je izrazil prodekani prof. dr. A. Bilimovič slavnostno voščilo, ki je bilo tudi v imenu dekana pravne fakultete prof. dr. Metod Dolenc je govoril v imenu društva »Pravnik« ter uredništva časopisa »Slovenski pravnik«. Izmed nato oglašanih, po pošti prispelih pozdravov omenimo: brzojav Juridicne fakultete Karlove univerze v Pragi, pisma Juridicne fakultete Sofijske univerze, ljudske univerze v Sofiji, zastopnika pariške Ecole de droit prof. Collineta, ruske Juridicne fakultete v Pragi, pismo g. rektorja ljubljanske univerze, pisma g. dekana Juridicne fakultete v Ljubljani in fakultete same, presrečna daljša pisma vodilnih zastopnikov slovanske pravne zgodovine prof. S. Bobčeva (Sofija) in prof. K. Kadleca (Praga), pisma mlajših pravnih historikov prof. M. F. Schmidta (Gradec), prof. Demčenka (Subotica), prof. Solovjova (Beograd) in g. Sahmatova (Praga), pisma ruskih akademskih organizacij v Parizu, Berlinu, dveh praskih akademskih organizacij, dveh beograjskih akademskih skupin in Ruskega instituta v Beogradu, pisma dveh Sofijskih društev, pozdravi akademskih ruskih zvez v Zagrebu in Subotici ter akademskih skupin v Latviji (Riga) in Estoniji (Talin). Čestitah so še pravni zgodovinar prof. Stratonov (Berlin), znani zgodovinar prof. Klesewetter (Praga) in drugi.

Vsa ta pozdravna pisma vsebujejo razen osebnih čestitk tudi podrobno oceno zaslužnih jubilarjevih razprav ter visoko priznanje njegovega plodnega dolgoletnega delovanja na področju slovanske in ruske pravne zgodovine.

Kruta usoda, ki je g. prof. Jasinskega primorala zapustiti ljubljeno domovino, je seveda pretrgala mladane vse osebne stike z Rusijo. Zastopniki pravne znanosti v sovjetski Rusiji se sploh ni mogli oglašati, ker seveda niso bili obveščeni. Sploh bi bilo število došlih pozdravov nedvomno znatno večje, če ne bi bili na poti različne, pod sedanjimi razmerami neizogibne zapreke, pa tudi jubilarjeva skromnost. Izmed tisočih dijakov prof. Jasinskega so bili pri slavnosti navzoči samo trije, med njimi tudi g. prodekani prof. A. Bilimovič, ki je ob tej priložnosti spominjal nekdanjih lastnih izpitov pri ljubljenski, a natančnem učitelju.

Če je omenil g. prof. Jasinski v zaključnem, kakor vedno, presrečno šaljivem govoru, da ga je ovrhala pomek pri znanstvenem delovanju javna akademika pa tudi družabna dolžnost, je dal s tem samo duška svoji poznani, občudovanju vredni skromnosti. Odehtalo jo številne iskrene čestitke onih akademskih in javnih čimteljev, ki so s slavljenjem imeli opravka in mu dolžujejo globoko hvaležnost baš na javnem polju, dasi leži izven strokovnega znanstvenega področja g. prof. Jasinskega. Razen nekdanjih akademskih kilevskih to-

varišev: prof. Spektorskega (Beograd) in prof. Frančeva ter prof. Kišenskega (Praga), prof. Lindemana (Varšava), prof. Florovskega (Praga), prof. Smurila (Praga), prof. Sinajskega (Riga), prof. Neina (Nizza) prof. Skrinčenko (Novi Sad), prof. Kulženka (Zagreb) itd. so prof. Jasinskega čestitali tudi naslednje javne organizacije: Ruska Matica v Ljubljani in Novem Sadu, Ljubljanska ruska kolonija, Rusko zgodovinsko društvo v Pragi, ruska realna gimnazija v Hrastovcu v Slovenskih gorah, historičsko-filološki razred ruskega kolegija v Pragi.

Zaključni, globoko iskreni govor slavnostnega jubilarja je bil prozeta z vročo ljubeznijo do celokupnega Slovanstva, naše kraljevine in slovanske Ljubljane, kjer je našel g. prof. Jasinski drugo domovino. Želel je nadaljnjega, tako uspešno pričetega procvita mladi ljubljanski univerzi in slovanskim pravnim študijem v zavesti, da bodo lahko izdatno pripomogli bodočemu kulturnemu zblizanju med Rusijo in ostalimi slovanskimi narodi.

Želim g. prof. Jasinskemu poleg srečnega srečanja s svojci, ki jih ima na Ruskem, nadaljnje plodnosno delovanje v korist slovanske znanosti in naše univerze. Vpisal je svoje ime v slovensko pravno zgodovino.

Gospa Haringova

Poročali smo včeraj o smrti zaslužne, plemenite Slovenke, gospe Sofije Haringove, ki je umrla v Crnomlju v visoki starosti 86 let. Tiho je ugasnilo njeno življenje. Odkrita v besedah, pravična napram vsakomur v dejanjih, poštena v svoji duši je bila vso dobo svojega življenja. Že od zgodnje mladosti (po rodu

Ljubljanka) je bivala v Beli Krajini, najprej nekaj let v Metliki, nato v Crnomlju, in povsod se je vsakomur priljubila. Če si le enkrat govoril z njo, posebno še o narodnih zakladih, nošah itd., ti mora ostati v spominu, s kako gorečnostjo se je zavzemala za naše narodno blago, naše narodne noše in narodno umetnost sploh. Dejanje se je tudi dolga leta trudila in zbiral širom Bele Krajine lepe belokranjske vzornice, tako da tvori njena zbirka eno najlepših in da jo je že marsikdo prišel rad pogledat. Ona je rešila pozabnosti marsikatero zgodovinsko in kulturno stvarno drobno Bele Krajine. Kot zavedna Slovenka in Slovanka je bila tudi od mladosti do nedavne agilna članica vseh crnomelskih narodnih društev. Bila je trdna opora CMD, Čitalnice, vneto delavka Sokola in s ponosom nazadnje tudi Jugoslovenske Matice. Bela Krajina bo vzorno slovensko mamico ohranila v nepozabnem spominu.

Protestno zborovanje na Bledu

Kakor je »Jutro« že poročalo, se bo v nedeljo popoldne ob 3 vršilo v dvorani Zdraviliškega doma na Bledu veliko zborovanje gorenjskih kmetov, obrtnikov in delavcev, ki bodo protestirali proti preveliki obremenitvi z novim oblastnim proračunom. Za zborovanje vlada po vsem Gorenjskem veliko zanimanje. Vsakdo že doslej čuti davčni vijak in se zaveda, kako ga bodo nove obremenitve pritisnile k tlom.

Pripravljalni odbor apelira na vse zavedne može, da se poagitrirajo med prizadetimi, da bo zborovanje impozantno in efektivno. Razni poročevalci bodo podali zelo važna poročila. Prišlo tudi državnih in oblastnih poslancev. Po zborovanju priredi odbor za proslavo kmečkega praznika na Bledu v vseh prostorih Zdraviliškega doma ljudsko prireditev. To bo pravi prijeteljski večer vseh gorenjskih stanov. — Odbor.

Škratinka v Sloveniji

Iz raznih krajev prejemamo poročila, da se je začela škratinka v prav številnih primerih pojavljati tudi v Sloveniji. Navedli smo včeraj posebno tragičen primer iz Soštanja, kjer sta tamošnjemu postajenačelniku g. Weingerlu umrli najstarejši sinko in v soboto tudi soproga. V naslednjem priobčujemo poročilo iz Moravč.

Po naši dolini se širi škratinka. Pred dvema mesecema se je pojavilo prvo obolenje. Od takrat pa obolevajo otroci vedno bolj in bolj za to opasno boleznijo. Pred 14 dnevi je avto odpeljal 8 otrok v bolnico. Čuje se, da je zopet več otrok sumljivo bolnih. Prvi primer škratinke je bil v Moravčah, naslednji pa so se pojavili po vaseh: Dole, Dobrava, Čušnice, Sp. Prekar, Dešna itd. Ker leže te vasi v nasprotnih smereh od Moravč, je sigurno, da se otroci okužijo v šoli. Zlastno je, da se otroška kuga tako širi. Ker se je bolezen že tako razpasla, ni dovolj, da so 8 otrok odpeljali v bolnico; drugi — morda že okuženi, — pa mirno hodijo v šolo. Tako n. pr. so iz neke hiše odpeljali deklico v bolnico, na vrata nabili napis, da je vstop prepovedan, istočasno pa je bratec bolne deklice prihajal v šolo. Bog zna, koliko otrok je že okuženih!

Priporočamo zdravstvenim oblastim, da ukrepejo vse, kar je v njihovi moči, čim prej pa ponovno opozarjamo na navodila Higijenskega zavoda v Zagrebu, ki smo jih pred tednom priobčili v »Jutru«.

Regulacija Ljublanice in Barjani

Veleposlovni gospod urednik! Z ozirom na poročilo v nedeljski številki Vašega cenjenega lista o krivičnem očitku s strani gospoda poročevalca v ljubljanski oblastni skupščini, da glavni odbor za obdelovanje Barja ni pokazal dovolj razumevanja za vprašanje nadaljevanja regulacije Ljublanice, Vam pošiljam podpisani glavni odbor prepis dotičnega dopisa na ljubljanski oblastni odbor s prošnjo za objavo, da bo sodila javnost, osobito pa prizadeti Barjani sami, da li je sedanjí glavni odbor pokazal dovolj razumevanja za to vprašanje, predvsem na, da li je storil svojo dolžnost z ozirom na gospodarski položaj Barjanov in na njihove interese.

V polnoštevilno obiskani seji dne 3. t. m. je namreč sklenil glavni odbor soglasno, tedaj z glasovi vseh navzočih članov, sledečo resolucijo:

Glavni odbor za obdelovanje Barja, kateremu glasom zakona z dne 23. avgusta 1877, Kranj, dež, zak. št. 14 in zakona z dne 1. avgusta 1906, Kranj, dež, zak. št. 16 pristojno izvrševati regulacije Ljublanice in Grubarjevega kanala, je vzel na znanje poročilo svojega načelnika g. Andreja Kneza o uspehu ankete, ki jo je sklical ljubljanski oblastni odbor za dan 27. oktobra t. l.

Ugotavlja, da je to anketo že ponovno predlagal nerednim činiteljem, osobito velikemu županu ljubljanske oblasti, nazadnje z dopisom z dne 14. januarja 1927, št. 13, in tudi ljubljanskemu oblastnemu odboru dne 14. novembra 1927 s poročilom št. 363, s katerim je predlagal, da prevzame ljubljanski oblastni odbor v tej zadevi inicijativno. Kljub temu glavni odbor za obdelovanje Barja ni bil povabljen k tej konferenci, marveč le njegov predsednik ad personam.

Glavni odbor z veseljem pozdravlja sklep ljubljanskega oblastnega odbora, da prevzame skrb zaradi nadaljevanja in dovršitve regulacijskih del v Ljubljani in Grubarjevega kanala. Smatra pa, da bi bila tu v prvi vrsti poklicana država, da izvede ta regulacijska dela. Osobito na reki Ljubljani, ki jo je smatrati kot plošno reko, ta dela bi se morala izvršiti iz naslova reparacij, ker je baš vojna krivda, da se niso že davno dovršila s prvotno predvidenimi sredstvi, in da se je povzročila vsled nedovršitve precejšnja škoda pri težjernih napravah. Zahteva, da se dovrši regulacija Ljublanice na račun reparacij, je tem bolj uravničena ako se vpoštevata, da se bodo na isti račun zgradile celo nove pristaniške naprave ob Savi v Beogradu.

Vsekakor ne smatra glavni odbor za obdelovanje Barja z ozirom na iz temelja spremenjene prilike več obvezna določila paragrafa 2 zakona z dne 1. avgusta 1906 o višini prispevka barjanskih interesentov k stroškom regulacije Ljublanice in Grubarjevega kanala v iznosu 33 %, ter odklanja tozadevne obveznosti kot pretrane.

Ker poteka poslovna doba sedanjega glavnega odbora in je v teku že postopek v svrhu izvolitve novega glavnega odbora za prihodnje šestletno poslovno dobo, je sedanjemu glavnemu odboru težko, obvezno sklepati o višini prispevka k stroškom za nadaljevanje in dovršitev regulacijskih del na Ljubljani. Izjavlja pa z ozirom na

današnji težki položaj kmetijskega gospodarstva v obli in ozeza na ljubljanskem barju še posebej, da bi morali prevzeti kvečjemu 10% prispevek na 24.000.000 Din proračunanih stroškov, upoštevajoč zlasti dejstvo, da bo barjanski kmet moral nositi glavni del na okrog 80 milijonov Din proračunanih stroškov za poznejšo melioracijo Barja.

Ljubljanski oblastni odbor se naproša, da blagovoli upoštevati to stališče glavnega odbora za obdelovanje Barja kot zakonitega zastopnika barjanskih interesentov pri nadaljnji svoji akciji za regulacijo Ljublanice.

Zahvaljujoč se Vam v naprej za naklonjenost obljave po načelu, da se čuje tudi druga plat zvona, beležimo z odličnim spoštovanjem

Glavni odbor za obdelovanje Barja.

Alahov vrt

velefilm pretresljive vsebine
Svetislav Petrović in Alice Ferry
Pride! Pride!

Novi razlogi za ločitev zakona

Pravoslavno veliko duhovno sodišče se je dne 10. t. m. pod predsedstvom mitropolit dr. Gavrilu Dožića sestalo k drugemu zasedanju, na katerem je razpravljalo o ločitvah zakonov. Njegovo delo je veliko. V letošnjih dveh zasedanjih je ta vrhovni forum moral prerešeti ni manj kakor 2430 tožb glede ločitve zakona. To visoko število je poleg drugih najmočnejši dokaz, da se še vedno nahajamo v krizi zakonskega življenja. Po vojni se je lahko smatralo, da nastopa razdvojenost posameznih zakonov zaradi splošno omajanih moralnih in družinskih odnosov. A danes, 10 let po vojni so nastopile zopet nove življenjske situacije, katerih heterogenost najbolj pojasnjujejo posamezni primeri.

Večino vzrokov za ločitev daje mesto. Na deželi so razlogi enostavni: nezvestoba ali pretepanje. V mestu pa so razlogi vedno bolj zapleteni. Polek nezvestobe in nesporazumov se pojavlja spolna nesposobnost, bigamija, pebez enega izmed zakoncev, obsodbe pred kazenskim sodiščem itd.

Doslej so se po praksi pravoslavnih duhovnih sodišč ločevali samo oni zakoni, pri katerih je obstojal ta ali oni v državljanskem zakonu izrečno navedeni razlog. Zadnji čas pa je veliko duhovno sodišče začelo upoštevati tudi druge razloge. Tako n. pr.: ako je žena proti volji ali brez vednosti moža prenočila v tuji hiši izvenjski samo najbližje sorodnike. Ali pa: ako se je žena brez moževega dovoljenja podala s tuji moškimi v goste. Ločitev lahko doseže mož tudi tedaj, ako se je žena brez njega ali brez njegovega privo-ljenja podala v gledališče, v cirkus, na veselico, na ples, ali pa celo v kino.

Nova praksa daje torej zopet široko možnost za ločevanje zakonov. S tem je enakovrednost žene v pravoslavnem zakonu zopet nekoliko bolj omejena. Obstojta pa še en razlog, ki je enako liberalen za moža kakor za ženo. Ako eden izmed zakoncev okleveta drugega z očitkom nezvestobe, lahko prizadeti doseže ločitev zakona. To so v glavnem vsi razlogi, ki jih je letos preretaval veliko duhovno sodišče, ki je imelo največ opravka z zakonskimi zadevami Beograđanov, dočim so provincialna mesta dala znatno manjša števila tožb za ločitev zakona.

Zloglasna tatica in njene avanture

Ljubljana, 20. novembra
Danica Tomazina je znana prikazen skoro v vsakem večjem kraju Slovenije, pa tudi v velikem delu Hrvatske, kjer se je rada pojavljala pod najrazličnejšimi imeni. Dekle je tipična kleptomanka. Krade že od rane mladosti. V zaporu se je nahajala že nad desetkrat, dasi je stara šele 26 let. Celo stražnika se je nekoč lotila in ga okradla. Sicer pa je Danica čedna, prikupna, ima pa tudi dve nezakonska otroka, zadnjega, ki je star komaj pet mesecev, je povila v zaporu.

Pred tedni se je Danica, poslovlila od svojih prijateljev v Ljubljani, osleparila neko prijateljico za 2000 Din in se odpravila na Dolenjsko. V Novem mestu je ukradla v neki gostilni 1500 Din in izginila v Belo Krajino, kjer se je vthotapila neke blizu Metlike v župnišče ter ukradla 2000 Din. Župnik je tatvino naznanil orožnikom že naslednji dan, vendar je bila Danica, ki je nastopala pod imenom Belobik, že za devetimi gorami.

Mahnila jo je v krško okolico ter se zagnala z neko šiviljo. Znala je govoriti tako priljudno in hinavsko, da jo je šivilja vzela za nekaj dni pod streho. Dobrota pa

Človek bi znorel
če ga muči nezdržljivi glavobol.
Kdor mnogo na tem trpi,
naj ne pozabi, da so

Pyramidon
Tablete

nedosežno sredstvo. Vprašajte
hišnega zdravnika, ki Vam bo
to potrdil.

se je izprevrila v sirote že naslednjo noč. Ponoči je namreč Danica izginila in odnesla s seboj več ženskih oblačil in nekaj perila.

Potepinka se je nato vlačila še kak teden po Dolenjskem, nakar se je zopet vrnila v Ljubljano. Naselila se je v manjšem hotelu ter ob priliki ukradla natakariči pet oblačil in veliko drugih predmetov, nato pa spet izginila, kakor da se je vdrila v zemljo.

Nedavnega jutra je zavladovala velikansko razburjenje med pericami v Bizoviku. Zmahnalo jim je za kakih 3000 Din raznega perila, ki so ga sušile na vrtovih. Zadevo so prijavieli orožnikom, ki so kmalu ugotovili, da ima tudi to tatvino na vesti prekkana Danica, ki je stanovala nekaj dni v Štepanji vasi. Zopet so jo zasledovali zaman. Pohablila je Bog ve kam in razprojala ukradeni perilo.

Včeraj pa se je Danica zopet pojavila v mestu. Navzlic spremenjeni zunanosti jo je na ulici spoznal stražnik in ji brez oklevanja napovedal aretacijo. Danica je seveda neznansko protestirala, a zaman. Morala je na policijo, kjer so ji temeljito izprašali vest. Seveda se je tatvina potuhnila in ni hotela povedati, kam je ukradeni stvari prodala in kje ima spravljeno še ne razpečeno zalogo. Tudi ni marala izdati, kje ima svoja neboljena otročička.

V zaporu je bila Danica nekaj časa vsa divja in je razbijala kakor v napadu histere. Polagoma pa se je vendar unesla in prosila, naj jo puste v stranišče. Tam so jo našli stražniki po nekaj trenutkih obeso-eno na žepnem robcu. Seveda so jo takoj rešili in jo spravili nazaj v zapor. Jutri bo Danica izročena sodišču, ki bo ugotovilo vse njene tatvine, policija pa bo poizvedovala, kje sta njena otroka in kaj se z njima dogaja.

Izjava

Podpisani Ivan Mrmolja, bivši predsednik in ravnatelj »Panonije« v Mariboru, lojalno preključem vse obdolžitve, ki sem jih v svojih letalih z dne 15. julija in 10. oktobra 1927, očitati Zvezi slovenskih zdravnikov, oziroma članom njenega načelnstva ter ravnatelju Franu Trčku in izjavljam, da je Zveza vršila samo svojo revizijsko dolžnost. Obenem se jim zahvaljujem, da so umaknili tožbo.

Ljubljana, dne 20. novembra 1928.
2144 IVAN MRMOLJA.

najboljše, najtrajnejše zato
najcenejše!

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Ljubljanska drama.
Začetek ob 20. uri.

Sreda, 21.: Zaprt.

Četrtek, 22.: »Herman Celjski«. B.

Petek, 23.: Zaprt (generalka).

Sobota, 24.: »Živi mrtvec«. Premierski abonma.

Nedelja, 25. ob 15.: »Dobri vojak Svejk«.

Izven. — Ob 20.: »Živi mrtvec«. Izven.

Ponedeljek, 26.: »Romeo in Julija«. D.

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Sreda, 21.: »Boccaccio«, opereta. C.

Četrtek, 22.: »Oedipus rex«. Iz komične opere. D.

Petek, 23.: »Zaljubljen v tri oranže«. Premierski abonma.

Sobota, 24. zaprt.

Nedelja, 25.: »Aida«. Izven.

Ponedeljek, 26.: Zaprt.

Mariborsko gledališče.

Začetek ob 8. zvečer.

Sreda, 21.: Zaprt.

Četrtek, 22.: »Jesenski manever«. B. Gostovanje gđ. Lubejeve.

Petek, 23. zaprt.

Sobota, 24. ob 20.: »Adieu Mim«. Premijera.

Fedje igra letos g. Rogoz, njegovo ženo Lizo g. Nablocka, ciganko Mašo g. Medvedova. Režijo ima g. ravnatelj Golia.

Koncert praške Akademike Filharmonije v Ljubljani

V soboto, 24. t. m. bo koncertirala v unisoni dvorani Akademika Filharmonija iz Prage. Na programu ima vseskozi češki spored — kompozicije Smetane, Fibicha in Dvořaka. Povsod, koder so doslej filharmoniki nastopali, so imeli velik uspeh. Beograjska kritika je poročala o koncertu s posebno hvalo. Ugleben beograjski dnevnik je priobčil naslednjo oceno:

Orkester je značilen že po svoji sestavi: vsi orkestranti so mladi in nepoklicni muziki. Filharmonija pa ni mlada samo po letih članov, ampak tudi po letih svojega obstoja. Ustanovljena je bila šele l. 1923. Kdor ve, kako težko je spraviti vkup ogromen aparat filharmoničnega orkestra in ga disciplinirati, se bo čudil veliki solidnosti praške Akademike Filharmonije. Njihov dirigent ing. O. Kozel je zelo vreden in vpliva na orkester jako pobudno.

Zopet smo slišali v koncertni dvorani krasne zvoke češke glasbe, Smetanovi simfonični skladbi »Višehrad« in »Z českých luhov in gajev«. Ta dva komada so pred kratkim izvajali tudi beograjski filharmoniki. Ponočnoma nove pa so bile za beograjsko občinstvo ostale točke programa: Fibichova subjektivna lirika idila »Na predvečer« (op.

39), ki je polna intimnega ljubezenskega nastrojenja ter krasno opisuje prirodo. To skladbo je napisal Fibich že ko je ostavljal steze romantično-nacionalnega elementa ter se jel približevati liniji evropske muzike.

Brez Antona Dvořaka si je težko zamisliti reprezentativni program češke glasbe. Njegove male legende, napisane prvotno za klavir, kipe od pristne dvořakove melodičnosti in so polne bizarnih in sinkopičnih padov. Za ključek večera je tvorila Dvořakova druga »Slovanska rapsodija«, silno in močno delo, katerega ne bo poslušalec nikoli pozabil.

Vse te skladbe bo izvajala Akademika Filharmonija iz Prage na svojem sobotnem koncertu v Ljubljani.

Simfonični koncert praške akademike Filharmonije v Ljubljani. V soboto, dne 24. t. m. nastopi v Ljubljani na simfoničnem koncertu praška Studentska filharmonija. Iz zgodovine te umetniške korporacije naj vedemo sledeče. Že pred svetovno vojno je obstojal v Pragi akademski simfonični orkester, kojega glavna naloga je bila, gojiti med akademiki in konservatoristi orkestralno glasbo. Svetovna vojna je o idealno delo pretrgala, a leta 1923. se je zopet sestavil orkester pod naslovom »Akademika Filharmonija«, kateri se je postavil na čelo genijalni češki dirigent L. W. Čelanski. Prvi svoj koncert so priredili 12. decembra v Smetanovi dvorani ob splošnem navdušenju številne publike. Za tem koncertom je pre-

vzel vodstvo Filharmonije ing. Otokar Kozel, ki dirigira tudi njen ljubljanski simfonični koncert. Koncert se vrši v soboto, 24. ob 20. v Unionski dvorani in so vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni.

Čerinov simfonični koncert v Ljubljani

V ponedeljek se je vršil v veliki dvorani hotela Uniona v Ljubljani koncert muzike dravske divizije pod vodstvom višjega kapelnika dr. Josipa Čerina, s sodelovanjem muzičarjev mariborske vojne muzike ter Orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani. Koncert ni bil obiskan, kakor je bila dosedaj navada pri koncertih muzike dravske divizije, dasi je nudi program dosti zanimivih točk, predvsem ta sicer že izvajano, a vendar zanimivo Pamučničevo jugoslovensko simfonijo ter C. Franckove simfonične varijacije za klavir in orkester. Pamučničeva simfonija obdelava jako karakteristična temata, je pa formalno in instrumentalno neekonomična, kar je pri takrat 20-letnemu skladatelju ne naravno. Vžle tem napakam nudi dokaj pestrosti in vsebino upravičeno občalovanje nad nenadno in vsekakor prerano smrtjo velenadnjega skladatelja.

Skladba je zelo obsežna in tako rekoč subjektivna izpoved skladatelja. Posvečena je dr. Čerinu, ki se je vanjo temeljito poglubil ter jo zaključeno podal. Orkester, ki je bil za naše razmere jako dobro zaseden, je bil do potankosti naštrfuran in je verno sledil dirigentu.

Pri Franckovih varijacijah je sodelovala pianistinja gđ. Jadrga Poženelova, učenka Blan-

INVENTOR: S. GREGG S. III BY: ROBERT L. BROWN

Izpuvedanju za 416 rimsko-katolikov, 6 pravoslavni in 1 luteran. Pouk se vrši v 9 moških in 3 ženskih oddelkih in sicer v 2 pripravljalnih petih I. razredih, v štirih II. razredih in v enem III. razredu (moškem).

Iz Kranja

r— Spominska slavnost. V nedeljo so odprli ob lepem udeležbi meščanstva na poslopju sirotišnice, ki jo vodijo šolske sestre, spominsko ploščo umrlemu dekanku g. Antonu Koblarju Pokojniku v spomin sta govorila med drugimi bivši deželni poslanec g. Piber in prof. dr. Zontar.

r— Iz obrtnega gibanja. Prevoznik Leopold Lenardič si je nabavil avtomobila z 12 sedeži. Med kranjskimi avtomobilisti je to prvi avtomobil.

r— Iz seje okrajnega cestnega odbora. Pretekli ponedeljek je obravnaval okrajni cestni odbor proračun za leto 1929. Seje sta se udeležila tudi zastopnika mestne občine župan g. Ciril Piric in občan svetovalec Makso Pock. Cestni odbor je odobril lanske doklade neizpremenjene t. j. 3.00% doklade na državne direktne davke, izvzemski najmanj, ter 25% doklade na davke, ki ga plačujejo podjetja, obvezna polagati račune. Vazhen je bil sklep, da se končno uredi Kolodvorska cesta od državnega mostu do kolodvora, ki se nahaja v tako slabem stanju, da je pomenila pravo strahoto. Že letošnjo zimo ali spomladi bodo hodniki za pešce od mosta do Besniške in Kolodvorske ceste znatno dvignili in zavarovali proti cestnemu jarku s cementnim robom. V teku dveh ali treh let namestila izvedbi tlakovanje cele Kolodvorske ceste.

Z Jesenic

r— Dramatični odsek Sokola na Jesenicah uprizaro drami učinkovito kmetstvo komedijo *«Vdova Rošinka»*. Sodelujejo družinski orkester. Več na lepakih.

r— Seja občinskega odbora se je vršila v nedeljo popoldne. Navzoči so bili razen enega vsi odborniki in tudi galerija je bila zelo zasedena. Glavna točka dnevnega reda je bil proračun za prihodnje leto, v katerem je predvidenih 506.368 Din dohodkov ter 691.228 Din izdatkov, da znaša prihodnjak 184.860 Din. Po dolgotrajni debati se sklene na predlog g. Antona Znidarja (soc.), da se v svrhu kritja občinskega proračuna povzra doklada na vse dopustne davke na 200 odst., ostalo pa s trošarinami, ki naj se povzra od dosedanjih 250 odst. na 260 odst. Ker pa v proračunu za prihodnje leto še niso vnešene postavke za nakup poslopja meščanske šole od občinskega odbora, kakor tudi za gradnjo občinskega kopališča, kar se je sklenilo že pri zadnji seji, predlaga g. dr. Franc Kogoj (SDS), da naj občina v svrhu najame posojilo. Po javni se je vršila tajna seja, kjer so se obravnavale večinoma personalne zadeve, se je med drugim sklenilo, da se dolgoletni občinski redar g. Franc Kernstein, ki je bil v tem poletju upokojen, sprejme nazaj v službo kot občinski sluga. Kot redar pa se nastavi g. Josko Kavčič, kar se je sprejelo soglasno. Dalje se je razdelilo občinskimi sirmakom tudi nekaj podpor za zimo, nakar je g. župan zaključil sejo, ki je potekla izredno mirno in stvarno.

Iz Trbovlj

r— Mostarica. Na večerjani popoldanski seji ljubljanske občinske skupščine je predložil predsednik skupščine dr. Narlačen predlog občinskega odbora, s katerim se določa za leto od 1. jan. 1929 do 31. decembra 1930 mostarica tarifa Kirschlagerjevega mostu v Trbovljah nastopno: za osebo 0.25 Din, za enoprežni voz z voznikom 1.50 Din, za dvoprežni voz z voznikom 2.50 Din, za govedo, konja, osle in meze 0.50 Din, za drobnico 0.25, za kolesarja 0.25 Din, za motociklista 1 Din, za avtomobilno vozilo in šoferja 4 Din. Mostarico so oporeženi državni, samoupravni, cerkveni organi in njih vozila z vozniki na službenem potovanju ter šola obiskujoči otroci. Tarifa velja za enkratno prekočanje.

r— Proračun trbovlske občine. Občinski proračun za leto 1929, ki bo predložen na prvi plenarni seji občinskega zastopstva v oktobru, izkazuje naslednje izdatke: plača županu in svetovalcem 62.500 Din, plača uslužbenecem in nastavljenecem 672.024 Din, za solstvo 933.344 Din, za zdravstvo 98.400 Din, za obresti od posojil 731.750 Din, za razne podpore 87.500 Din, za distriktnega zdravnika 72.308 Din, za sodnijske in politične uradne dneve v Trbovljah in Hrastniku 23.520 Din, za regulacijo potokov in vzdrževanje cest 233.000 Din, za požarno redarstvo 17.000 Din, za cerkvene prireditve 30.000 Din, za vojaške namene 17.000 Din, za pokojnine in prispevek bolniški blaginji 93.000 Din, za vodovod 30.000 Din, za ogradbo pri meščanskem šol 17.000 Din, za ogradbo pri pokopališču 160.000 Din, za napravo električne napeljevalne in opreme 112.000 Din; za občinske konje in kamnolom 80.000 Din, za vzdrževanje občinskega premoženja 89.500 Din, za nepredvidene izdatke 30.000 Din, za snazženje uradov in prostorov 12.200 Din, za pisarniške potrebščine in knjige 52.000 Din, za volitve 10.000 Din, za konfederacijo in odvoz fekalij 8500 Din, za komturne prispevke 15.000 Din, za prispevke k ubožni zalogi 350.000 Din, za razne druge izdatke 118.750 Din, za razsvetljavo cest 58.000 Din. Izdatki v znesku 4.292.266 Din se bodo krili s 145 procentno doklado na direktne davke in 150 procentno doklado na opojne pižice.

r— Smrtina kosa. Umrli so: Ana Gričar, hči rudarja, 7 let; Janez Prelogar, sin de-

lavca; Berta Guzej, hči rudarja, pol leta; Marija Hren, žena rudarja, 49 let; Alojz Korošec, rudar, 53 let; Ema Zabkar, delavka, 16 let; Rudolf Čatar, rudar, 29 let; Martin Topolc, sin posestnika, 4 dni; Terezija Hrovatič, žena rudarja, 51 let; Terezija Kostanjšek, zasebnica, 66 let; Frančiška Kaše, žena rudarja, 72 let; Franc Keršič, posestnik, 71 let; Marija Ajdnik, hči rudarja, 4 leta; Jože Velegovšek, zasebnik, 84 let.

Iz Laškega

r— Iz občinske seje. Pretekli teden se je vršila izredna seja obč. odbora Predložena je bila prošnja g. Osolina za koncesijo kino podjetja. Sklenilo se je soglasno, priporočiti prošnjo v ugodno rešitev. Kakor čujemo, namerava g. Osolin že letos pričeti s predstavami v svoji novi, moderni zgradbi Podjetnost g. Osolina za službo vse priznanje. Na dnevnem redu je bila tudi prošnja g. Ane Fretze za podelitev krajevne pravice za navadno kmečko gostilno. Na predlog odbornika g. dekana dr. Kruca se je prošnja soglasno odklonila z motivacijo, da imamo kmečkih gostiln v našem mestu še preveč.

r— Desetletnica ujedinenja bo občina proslavila na posebno lep način: 1. decembra bo slavnostno otvoritev občinskega vodovoda. Ob 11 dopoldne bodo županu izročili ključke rezervarjev, nakar se bo vršil ogled glavnih naprav. Opoldne bo velik banket v hotelu *«Savinja»*, na katerega bodo povabljeni poleg občinskih odbornikov tudi predstavniki raznih oblasti, uradov in korporacij.

r— Nezgoda v petek je bila radi gradbe vodovoda zaprta glavna cesta proti Mariji Gradu ter so vozili po stranski ulici proti seimišči Hlapec g. Pusta je vozil dolge smreke in pri ovinku zadel v izložbo slaščičarja g. Goleša, škoda, ki jo trnita g. Goleš in lastnik hiše g. Osolin, znaša nad 2000 Din.

Sport

K prvenstveni tekmi ISSK Maribor : SK Železničar

Prejeli smo s prošnjo za objavo: V nedeljo, dne 28. oktobra, se je odigrala v Mariboru prvenstvena nogometna tekma med *«Mariborom»* in *«Železničarjem»*, ki je končala z zmago *«Maribora»* v razmerju 6 : 1. Tekmo je sodil tajnik tuk sodniške sekcije g. Mohorko.

Ker je bila javnost iz poročila enega mariborskih dnevnikov o preteku igre napadeno informirana, smo prisiljeni pojasniti vso zadevo z naslednjimi vrsticami:

Iz omenjenega poročila je bilo razvidno, da je bil sodnik g. Mohorko dober in objektivni. V resnici pa je bil sodnik g. Mohorko zelo slab in neobjektiven. S svojim napadnim odločitvami je škodoval izključno le *«Železničarju»*. Priznal je na ta način iz korist *«Maribora»* dva gola, ki sta padla iz offside in ki ju je vsak videl, le sodnik ne. Dalje ni kaznoval v kazenskem prostoru *«Maribora»* dva teška prestopka s kazenskim strelom. (Vsak objektivni sodnik bi slične prestopke kaznoval z enajstmetrom.) Nasprotno pa je diktriral proti *«Železničarju»* enajstmetrovko za malenkost foul, prekinil je tudi igro, ko je tekel srednji napadalec *«Železničarja»* sam z žogo proti голу *«Maribora»* in diktriral na splošno začudenje proti *«Železničarju»* prosti strel, vsled česar so vsi glasno protestirali proti takim odločitvam. Gošod sodnik je napravil tekmo cele tekme še mnogo drugih težkih napak v škodo *«Železničarja»* in s tem odločil tekmo tako veliko razliko v korist *«Maribora»*. Tudi poročilo glede poka igre ne odgovarja resnici. Poročilo pravi namreč, da je bil *«Maribor»* v II. polčasu v stalni premoči in so se *«Železničarji»* morali zadovoljiti le s posameznimi redkimi prodori. V resnici pa je bila igra tako v I. kakor v II. polčasu odprta in ni bilo opazovati premoči niti enega niti drugega moštva.

Proti verifikaciji omenjene tekme je vložil SK *«Železničar»* priziv na LNP, ker smatra vodstvo kluba rezultat zaradi neobjektivnega sojenja za neregularen.

Ob tej priliki hočemo omeniti tudi razmere, ki vladajo v tukajnji sodniški sekciji.

Za sodnika gor omenjene tekme je bil prvotno določen dr. Planinšek. Ker pa je dr. Planinšek tajnik ISSK *«Maribor»*, je naprosil *«Železničarji»* sodniško sekcijo, naj sodi tekmo g. Frankl, ki je član *«Rapida»*. G. Frankl pa iz nam neznanih razlogov ni hotel soditi. Sodniška sekcija je nato poverila v sporazumu s tukajšnjim medklubskim odborom vodstvo tekme g. Mohorku. *«Železničarji»* je za te sklepe izvedel šele na predvečer tekme in je protestiral proti temu, da bi sodil g. Mohorko. Podpisani klub odklanja g. Mohorka zaradi tega, ker je ta SK *«Železničarji»* dokaj nenaklonjen. Svojo nenaklonjenost napram *«Železničarjem»* je javno pokazal ob priliki verifikacije igrišča *«Železničarji»*. Tudi za sojenje težjih tekem je imenovan nezmožen, kar je že opetovano pokazal Ker g. Frankl ni hotel soditi pod nobenim pogojem, je predlagal zastopnik *«Železničarja»*, naj sodi tekmo ali dr. Planinšek ali g. Nemec. Načelnik nogometne sekcije *«Maribora»*, ki je obenem predsednik medklubskega odbora v Mariboru, g. Nerat, pa je ob odklonil. Motivacije zaenkrat nečemo navesti, ker bi lahko škodovali ugledu dotičnega kluba. Delegat *«Maribora»* je tudi predlagal, naj se pozove iz Ljubljane sodnik, ako bi kril vse stroške le *«Železničarji»*. Na to pa, kar je popolnoma logično, ni pristal zastopnik *«Železničarja»*. Sodniška sekcija je

kljub protestu *«Železničarja»* pri svojem sklepu vztrajala, da sodi tekmo g. Mohorko.

Inž. Koudelka, predsednik SK *«Železničar»*

Službeno iz ILAS. Na prošnjo nekatere klubov se podaljša rok za lahkoletniške tekme po dolžnosti, ki je bil določen na 15. t. m. do incl. 25. novembra t. l.

SK *Ilirija* Z ozirom na kritiko prvenstvene tekme *Ilirija* : Jadran izjavljamo, da igralec Stane Rogač ni zapustil igrišča zaradi nediscipliniranosti, temveč zaradi poslašnih nia bolezni (revma v križu) in je v tej tekmi nastopil, da si že bolan, le vsled discipline napram klubu. — Predsednik.

ASK *Primorje* (nogometna sekcija). Danes in jutri trening I. in rezervnega moštva. Zaradi važnih predvidenih tekem trening za vse strogo obvezen. — Podnačelnik.

ASK *Primorje* (plavalna sekcija). V četrtek ob 18. se vrši v društvenem lokalu, Masarykova c. 1/1, sestanek vseh članov in članic, ki se žele udeleževati zimskega treninga.

Smučarski klub *Ljubljana*. Ponovno opozarjamo na današnji članski sestanek ob 20. v kavarni Emoni.

SK *Ilirija* (nogometna sekcija). Danes, ob 15. trening na dva gola. V garderobo pridite ob 14.30. Igralci I. skupine se opozarjajo na objavo v članski knjigi.

ZSK *Hermes*. Vážna seja u. o. se vrši v četrtek dne 22. t. m. ob 19.30 pri Müllerju. Sestanek prvega moštva in rezerve se vrši v petek ob 17.30 v klubskem lokalu. Udeležba strogo obvezna. — Tajnik.

TKD *Atena* (hazena odsek). Danes popoldne ob 15. strogo obvezen trening II. skupine v kolizejski dvorani. Treninga naj se po možnosti udeležijo tudi igralci I. skupine. Prosim točno in polnoštevilno.

Jesenski turnir LNP. Na poziv LNP so se sinoči sestali zastopniki klubov *Primorje*, *Ilirija*, *Hermes* in *Svoboda* in se je na tem sestanku dosegel sporazum za izvedbo nogometnega turnirja. Turnir med omenjenimi klubi se bo odigral 25. novembra v I. decembra. Za zmagovalca je razpisal LNP primerno darilo. V prvem kolu 25. nov. nastopita para *Primorje* : *Hermes* in *Ilirija* : *Svoboda*. I. decembra igra ta zmagovalca izmed teh tekem.

Gospodarstvo

Produkcija slovenskih premovalnikov v septembru

Vazadovanje zaradi nomanikanja vagonov.

Produkcija slovenskih premovalnikov se je v septembru napram avgustu občutneje manjšala. Čeprav bi se morala radi naraslih vsiljskih potreb konsuma kakor druga leta znatno povečati. V septembru je bilo v slovenskih rudnikih nakopanih le 136.757 ton premoga napram 146.662 tonam v avgustu in 146.267 tonam v juliju. V primeri s produkcijo v septembru pred. leta (165.557 ton) znaša letos prihodnjak niti manj kakor 29.630 ton ali 17%. Na razpadanje produkcije je brez dvoma posledica zastaja v prometu, ki je nastal zaradi katastrofalnega nomanikanja vagonov. Deloma pa je razpadanje prinesli tudi preveliki rezervi vodstev naših premovalnikov, ki v boljši, da ne bi mogli odprniti nakopane premoga niso vsiljskih potrebam primerno povečali produkcije. To nam dokazuje dejstvo, da je letos premoga čezraj se je zmanjšala, znašala vendar 158.685 ton (ni približila potrebi okrog 180.000 ton), torej skoraj 22.000 ton več kakor produkcija. Teh 22.000 ton so premovalniki oddali iz zalog, ki so se novno zmanjšale od 71.901 na 49.722 ton. Dočim so v prvem četrtletju t. l. prekoristile le 120.000 ton.

Premovalniki so v septembru oddali: *Železničarji* 68.498 ton (v avgustu 76.005) bratrstvo 278 ton (547) industriji 63.117 ton (62.447), raznim strankam 13.983 ton (12.069), sami so porabili 8102 tone (8501), izvozili na so 6790 ton (5092); skupaj 158.685 ton (164.681).

Povprečno število zaposlenih delavcev se je znatno povečalo in sicer od 8062 na 8657, vendar na delovni niso bili neopremljeni zaposleni. V ostalem je bilo zaposlenih 255 uradnikov (258) in 243 paznikov (243).

Razvoj produkcije slovenskih premovalnikov v prvih 3 četrtletjih t. l. je napram odgovarjajoči produkciji v preteklem letu razviden iz naslednje primerjave:

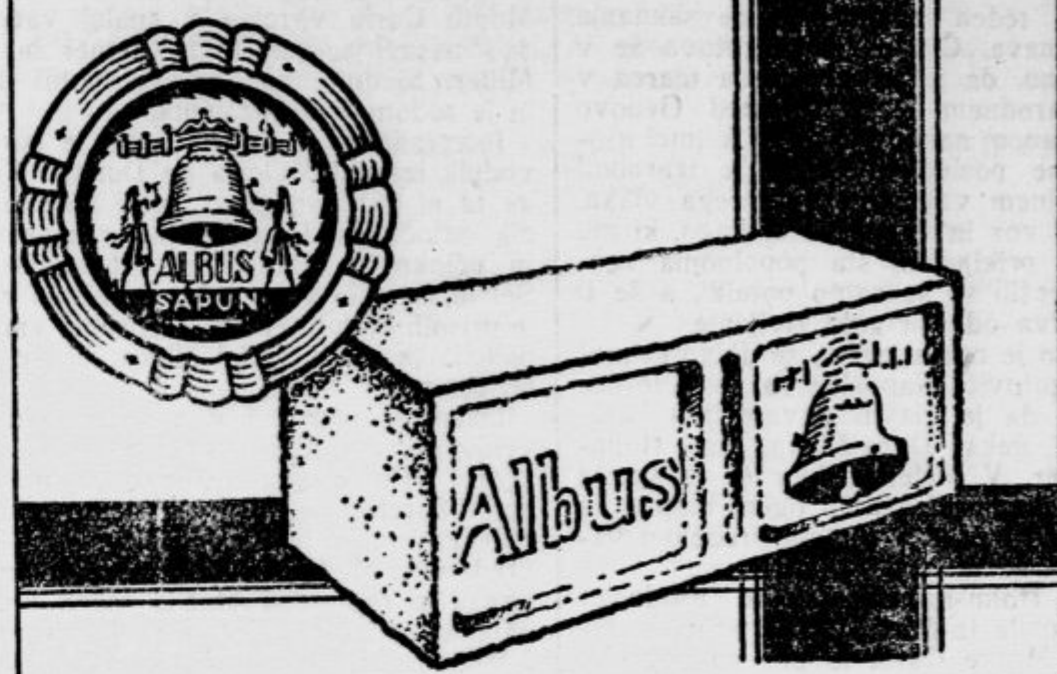
	1927	1928
I četrtl.	488.683	515.968 + 26.585
II »	402.464	372.108 — 30.356
III »	477.002	420.698 — 47.404
	1.368.149	1.317.059 — 51.180

Dočim je produkcija v prvem četrtletju t. l. znatno nadkrstila lanskega letnega produkcije, je v drugem in tretjem četrtletju napram lani precej zmanjšala letoma zaradi ponovnih sporov med prometnim ministrom in premovalniki zaradi dobavne cene premoga, deloma pa zaradi pomanikanja vagonov. Dočim znaša letosnji prihodnjak v produkciji preko 51.000 ton, znaša prihodnjak v oddaji premoga le nekaj nad 12.000 ton, kajti koncem preteklega leta so znašale zaloge 88.000 ton, koncem septembra t. l. pa le 49.000 ton. Če bi vladale v našem premovalstvu normalne razmere, bi se produkcija letos gotovo znatno povečala, kajti vsi premovalniki so imeli koncem septembra ogromne zaloge glede dobave naravnega premoga.

Pravilnik o industrijskih obveznikih. V pravosodnem ministruvju je bil izdelan novi pravilnik o industrijskih obveznikih, ki ima za cilj omogočiti sklenjanje posojil za industrijo na podlagi izdajanja obveznic. Ta pravilnik predvideva izdajanje obveznic za posojila samo pri podjetjih z najmanj 10 milijonov dinarjev. To lahko store tul skupne podjetji, ki razpolagajo s istim vloženim kapitalom. Na ta način bi bilo bolj pomagal samo velikim podjetjem, dočim bi se morala za malo industrijo ustanoviti industrijska banka. Te dni je bila sestavljena posebna komisija, ki bo proučila načrt, vnašala na mislijenje gospodarske zbornice in korporacije ter sestavila končno besedilo pravila.

Natveče odjemalca našega blaga je Italija. Kakor smo že poročali, je znašal naš izvoz v prvih 9 mesecih t. l. vrednost 4567 milijonov dinarjev. Največja naša konsumentka našega blaga v tem času je bila Italija, kamor smo izvozili za 1218 milijonov dinarjev blaga (26.58% vsakega našega izvoza). Njei slede po vrstnem redu (v oklepajih vrednost v milijonih dinarjev in odstotki):

MI TRDIMO SAMO ONO, KAR MOREMO TUDI DOKAZATI.

KADAR KUPUJETE MILO. NE DOVOLITE, DA SE VAM DA NAVIDEZ NAJBOLJSE MILO.

ZAHTEVAJTE IZRECNO **ALBUS-MILO** SE IZDELUJE IZ NAJBOLJŠIH MASTI, VARJE PERILO IN GA ABSOLUTNO NE KVARI, DO SEDAJ GA NI NITI ENO MILO NADKRILILO.

Austrija (848; 18.57%), Nemčija (504; 11.03%), Českoslovaška (420; 9.19%), Madžarska (408; 8.94%), Grčija (346; 7.59%), Švica (158; 3.47%), Francija (150; 3.28%). V teh osem držav gre torej pretežen del našega izvoza, to je skoro 89%. Ostale uvoznice našega blaga so: Poljska, Anglija, Rumunija, Združene države, Egipt, Argentina, Nizozemska, Belgija, Alžir, Britanska Indija, Bolgarska, Albanija, Turčija, Maroko, Gdansk, Tripolis, Tunis in ostale države. Italija zavzema že od l. 1924. prvo mesto v našem izvozu, vendar se opazuje slabljenje našega izvoza v Italijo. Glavni predmeti, ki smo jih izvozili v prvih 9 mesecih t. l. v Italijo, so bili: gradbeni les (za 508 milijonov dinarjev) lesa (111) in živa goveda (88). Glavni predmeti našega izvoza v Avstrijo, ki je na drugem mestu, so bili: žive svinje, pšenica in živa goveda. Po vrednosti je napram lanskemu letu izvoz v Avstrijo padel. Naš izvoz v Nemčijo na je znatno porasel (za 106 milijonov dinarjev), zaradi česar je Nemčija letos na tretjem mestu v našem izvozu. Največja naša predmetka ki sta se izvažala v Nemčijo, sta bila sirovi baker in hmelji za vrednost 76 milijonov dinarjev. V Českoslovaško, ki je na četrtem mestu smo izvozili največ pšenice, svini in amonijakove sode (izvoz padel), v Madžarsko največ gradbenega lesa, pšenice in div za kurjavo (izvoz porasel), v Grčijo največ drobnice, gradbenega lesa in živa goveda (izvoz padel), v Švico največ lesa, gradbenega lesa in metilovega alkohola (izvoz porasel). Glavna predmeta našega izvoza sta, kakor vidimo iz teh podatkov, gradbeni les in živa.

— **«Textilia»**, gnilivni delniško glavni. «Textilia», trgovska in industrijska d. d. v Ljubljani, bo imela 8. decembra t. l. izredni občni zbor, na katerem se bo razpravljalo tudi o znižanju delniške glavnice.

— **Carinski dohodki** so znašali v prvih 10 dneh t. m. 50.03 milijona dinarjev. Največ je pobrala centralna carinska blagajna Zagreb (12.9 milijona), potem Beograd (11.9), Ljubljana (9.2), Novi Sad (8.2), Dubrovnik (3.3) in ostale. Skupno od 1. aprila t. l. do 10. t. m. so znašali 1028.9 milijona dinarjev (predvideno po proračunu 1011.3 milijona). Proračun je torej prekoristil skoro za 8 milijonov. Lani v istem času so znašali carinski dohodki 1048.4 milijona.

— **Izvoz hmelja v Francijo.** Po uradnih podatkih je Francija uvozila od januarja do septembra t. l. 35.696 centov po 50 kg hmelja, izvozila pa 24.716 centov po 50 kg. Francoske pivovarne kupujejo večinoma inozemski hmelj, medtem ko se domače blago izvažava zlasti v Nemčijo (tasih do 90 % vsakega pridelka). Iz tega razloga zahtevajo hmeljarji zopetno zvišanje uvozne carine, čemer se pa pivovarne protivijo z vsjo silo, ker po njihovem naziranju alžalski, burgundski in severnofrancoski hmelj ni uporaben za fino pivo in so zaradi tega navezane na uvoz inozemskega. — J. L.

Borzo

20. novembra.

Na današnji ljubljanski borzi je bil v devizah dalje precej velik promet. Največ se je zaključilo Prage, potem Curiba, Dunaja, Berlina, Londona. Privatna ponudba je pokrila le malo potrebo New Yorka in Trsta, vse ostalo pa Narodna banka, Berlin, London in Trst so malo slabši.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je Volja škoda malo porasla. Trgovala se je po 434, kasa po 435.5. Agrarne so zabeležile zaključek po 53.5. Promet v privatnih papirih neznaten. Od bančnih je zabeležila Prastidiona zaključek po 920, od industrijskih Slavonija za december po 7. Večja in Trbovlje so malo popustile.

Devize in valute.

Ljubljana: Amsterdam 22.855, Berlin 13.545—13.575 (13.56) Brusel 9—7.9112 Budimpešta 9—9.927 Curib 1094.1—1097.1 (1095.6) Dunaj 7.085—8.015 (8.1) London 275.7—276.5 (276.1), New York 58.825 do 57.025 (56.925), Pariz 0 — 222.47, Praga 168.37—169.17 (168.77), Trst 297.25—299.25 (298.25).

Zagreb: Amsterdam 22.825 — 22.885, Dunaj 7.935 — 8.015, Berlin 13.545 — 13.575, Budimpešta 9.912 — 9.942, Italija 297.27 do

Budimpešta 9.912 — 9.942, Italija 297.27 do 299.27, London 275.70 — 276.50, New York 58.825 — 57.025, Pariz 221.47—223.47, Praga 168.37 — 169.17, Curib 1094.10—1097.10, Curib Zagreb 9.1275 Pariz 20.30 London 25.1925, New York 519.40, Milan 27.215, Praga 15.40, Dunaj 73, Budimpešta 90.585, Berlin 123.75, Brusel 72.20.

Dunaj, Beograd 12.478 — 12.518, Berlin 169.25 — 169.75, Budimpešta 123.950 do 124.2050, Bukarešta 4.26875 — 4.28875, London 34.4650 — 34.5650, Milan 37.2350 do 37.3350, New York 710.25 — 712.75, Pariz 27.7550 — 27.8550, Praga 21.04875 — 21.12875, Sofija 5.1150 — 5.1550, Varšava 79.63 do 79.91, Curib 136.72 — 137.22; dinarji 12.41 do 12.47.

Efekt

Ljubljana, Celjska 158—0, Ljubljanska kredita 128—0, Prastidiona 920—0 Krediti zavod 175—0, Večje 110—0, Stavbna 56—0, Šešir 105—0, Kranjska industrijska 308, Ruše 260—280.

Zagreb, Državne vrednote: Volja škoda, 435.5 — 436, kasa 435 — 435.75, december 440.5 — 442, februar 448 — 450, brez kupona 417.5 — 419, investicijsko 35.625 — 36, agrarne 53.5 — 54; bančne vrednote: Kreditna 85 — 0, Union 56.5 — 58.5, Prastidiona 920 — 925, Srpska 152 — 153, Ljubljanska kredita 127 — 128; industrijske vrednote: Gutmann 200 — 210, Slavka 100 — 105, Slavonija 6.5 — 7, Danica 152 — 155, Šeširana Osliek 460 — 470, Isia 20 — 22, Brod Vagon 305 — 320, Dubrovačka 490 — 500, Večje 114 — 118, Trbovlje 470 — 482.5, Slavonija, za december 6.5 — 7.5.

Beograd, Volja škoda 436 — 436.5, investicijsko 35.50 — 35.75, agrarne 53.50—45.25.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (20. t. m.). Les: Tendence nespremenjena. Zaključen 1 vagon lesa. — Deželni pridelki: Tendence nespremenjena. Cene nespremenjene. Notirajo: pšenica: baška, nova, 80 kg, 2 % primesi, mlevska tarifa, slovenska postaja, plač 30 dni, promptna 297.50 — 300; turščica: suha, zdrava, rešetana, navadna tarifa, slovenska postaja, promptna, plač 30 dni 865.50 — 870; ječmen: baški, nov, 71 kg, rešetan, zdrav, prompten, plač po prejemu 815.50 — 817; oves: baški ali slavonski, nov, rešetan, zdrav, prompten, plač po prejemu 815.50 — 817; rž: 73/74 kg uzarjeno blago, mlevska vozina 295—297.50; moka: 60, nova, 60 Ljubljana pri ogleme vagona plač po prejemu 430 — 435.

Novosadska blagovna borza (20. t. m.). Pšenica: baška in sremska 242.5 — 245; banatska 237.5 — 240. Ječmen: baški 250 do 260; pšenični 285 — 290; baranjski 295 do 300. Oves: 245 — 250. Turščica: baška, december — januar 245 — 250; marec-april 250 — 255; april — maj 255 — 260; sušna 265 — 270. Moka: 60g 350 — 360; 65 330 — 340; 65 310 — 320, 65 270 do 280; 67 250 — 260; 68 205 — 215. Otrabi: nespremenjeni. Fižol: beli 8

Iz življenja in sveta

Ljubezen, ki je končala z ognjem

Odmevi marčnega požara v ekspresnem vlaku med Genovo in Milanom, kjer je zgorel spalni voz in voz za prtljago

Pred milanskim sodiščem je bila prošli teden zaključena nevsakdanja obravnava. Čitateljem je gotovo še v spominu, da je letos meseca marca v mednarodnem ekspresu med Genovo in Milanom nastal požar, ki je imel usodne posledice. Ogenj je izbruhnil v spalnem vagonu ekspresnega vlaka. Spalni voz in vagon za prtljago, ki mu je bil priključen, sta popolnoma zgorela, rešili so se samo potniki, a še ti so jedva odnesli golo življenje.

Kako je nastal ogenj, se dolgo ni moglo ugotoviti. Naposled pa se je le dognalo, da je glavni povzročitelj katastrofe neka Dunajčanka, ga. Holm-Kastner. V oddelku, kjer se je vozila ona, je namreč buknil ogenj najprej in se je širil proti sosednjim predelom vagona.

Ga. Holm-Kastner se je usodnega dne vozila iz Monte Carla proti Dunaju. V Monte Carlu je bila na pogrebu svojega tasta. Na povratni vožnji je dobila za sopotnika v spalnem kupeju Angleža Millerja, ki ga pozna samo navidez. Potovala sta skupaj, kako je nastal ogenj, pa ni bilo mogoče dognati do zadnje podrobnosti. Obtoženka je izjavila, da ni kadila med vožnjo in da ni rabila na poti nobenega vžigala.

Sopotnik dame g. Miller je po katastrofi izginil. Ker se ni hotel pokazati, je šel sprevodnik, ki je na dan nesreče spremljal spalni vagon, naravnost na Duma. Tam ga je našel. Pred sodiščem

je sprevodnik povedal, da sta se v Monte Carlu vkrcala v spalni vagon dva pasažirja, ga. Holm-Kastner in g. Miller. Slednji ima angleški potni list in je rodom iz Jeruzalema.

Interesantno je vedeti, kako je sprevodnik izsledil Millerja na Dunaju. Ker ga ta ni hotel spoznati, se je sprevodnik odločil za dokaj čudno, a uspešno in učinkovito ugotovitev istovetnosti. Šel je za njim v jedilnico hotela in mu je prisilil kľofuto. Tako je posegla vmes policija in prisilila Palestinca, da se je legtimiral.

Ogenj je napravil v gorečem vlaku veliko škodo. Kakor smo povedali, je zgorel potniški vagon in voz za prtljago, v katerem je bilo nad 60 kovčkov z drago obleko in z nakitom velikanske vrednosti. Mednarodna družba spalnih vozov je radi tega vložila tožbo proti italijanski državi. Tožila jo je za nad 2 milijona lir ali šest milijonov Din. Ker se je stvar zgodila na italijanskih tleh, se razume, da je italijanska vlada primorana poravnati nastalo škodo.

Razprava v Milanu je potekla nekam nejasno in megleno. Branitelji obtožene ge. Holm-Kastnerjeve je izjavil, da je njegova klijentinja postala žrtev zamršenega slučaja, ki ji je pustil le neugodne spomine na to kar se je zgodilo. Sodišče je njegovo izjavo uvaževalo in obtoženko oprostilo, ker ni smatralo za dokazano, da je bila baš ona pravi in edini vzrok te nenavadne nesreče.

skih sposobnosti. Vse jedi pripravljala sama. Njena poglavitna skrb je sploh družina. Otroke vzgaja sama in jih ne prepušča drugim rokam. Šele zvečer, ko je družina pri kraju, sede k mizi in prime za pero ter začne pisati dela, ki jih je poprej že do začnje tancine izdelala v spominu.

»Ali je umrl vaš mož naravne smrti?«

»Seveda. Povožil ga je avtomobil.«

Pozor pred kratkimi radiovalovi!

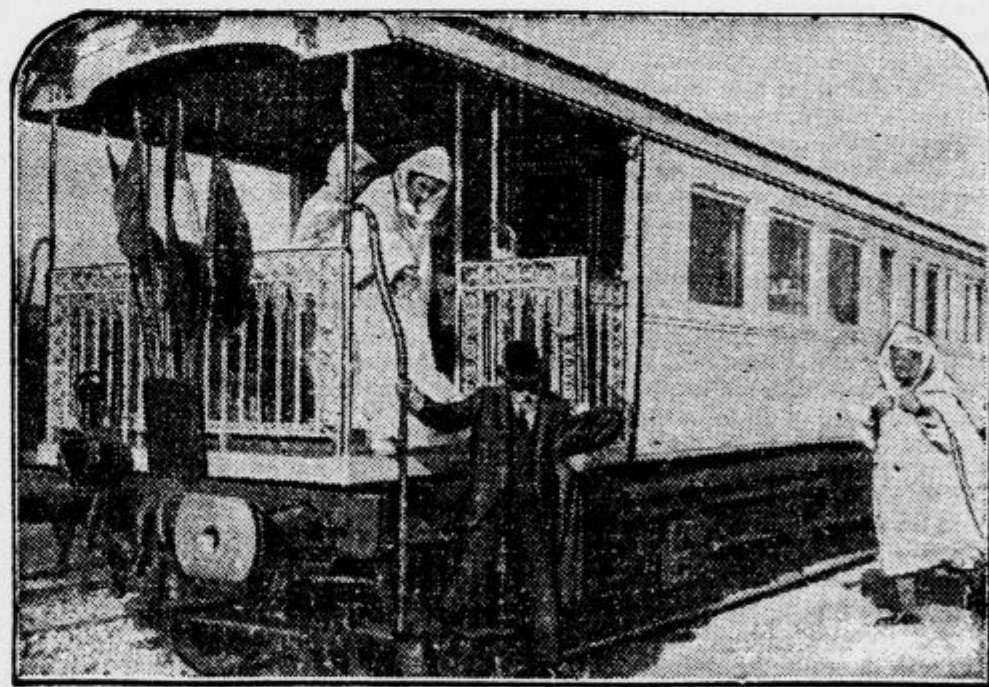
Najnovejša raziskavanja so pokazala, da elektromagnetni valovi niso tako brez vpliva na človeški organizem, kakor se običajno misli. Pripetilo se je namreč, da je operaterje neke oddajne postaje, ki je izžarjala pet metrov dolge radiovalove, nenadoma popadla vročica. Ko so jim izmerili temperaturo, so dognali, da se je pri vsakem izmed njih toplina krvi dvignila za povprečno 2 stopinji Celzija v teku petih minut.

Valove so preizkusili nato na kapljici. Njegova temperatura je v 31 sekundah poskočila za 3 stopinje. Žival je nato poginila. Znanstveniki menijo, da bo ta neobičajen pojav mogoče izkoristiti v zdravilstvu, in sicer namenjajo opisano proceduro uporabiti mesto strupenih injekcij, ki imajo časih itak samo namen doseči zvišanje temperature. Tako bo na primer obžarjanje s kratkimi valovi nadomestilo malarčne injekcije, ki se sedaj uporabljajo za zdravljenje paralize. Spočetka bo seveda treba postopati z obžarjenjem jako previdno, nedvomno pa je, da se metodi z radiovalovi obeta v moderni medicini velika prihodnost.

Smoking - frak

elegantno
in ceneje

SCHWAB, Ljubljana

Nova železnica v Maroku

Po prizadevanju maroškega sultana je bila pravkar dograjena nova železniška zveza Casablanca-Marrakech. Na sliki vidimo, kako izstopa maroški sultan, ki je prišel k otvoritvenim slavnostim

Sledeče srečke drž. razredne loterije

Kupljene pri Zadrugi hranilnici, r. z. z o. z., v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19, so bile dne 16. novembra 1928. izžrebane

Din 10.000 št. 46.014.

Din 2000 št. 99.858.

Din 500.—: 5763, 5794, 5796, 7515, 7639, 10.824, 10.840, 10.883, 10.955, 10.960, 10.968, 20.030, 20.087, 30.932, 30.934, 30.941, 30.959, 30.994, 34.626, 34.639, 34.757, 40.517, 40.549, 40.585, 40.589, 46.021, 46.084, 46.089, 53.436, 58.224, 58.235, 58.259, 58.344, 58.360, 70.224, 70.264, 70.289, 70.293, 70.334, 70.338, 70.340, 70.344, 70.348, 84.524, 84.641, 91.793, 97.345, 97.353, 97.409, 97.414, 97.467, 97.739, 99.799, 99.807, 99.820, 99.841, 99.885, 100.714, 103.137, 108.114, 108.165, 108.176, 108.212, 108.255, 109.804, 109.847, 109.851, 115.673, 115.690, 120.103, 120.164, 120.165, 120.259, 123.820, 123.838, 123.912, 123.967.

Žrebanje dne 17. novembra 1928

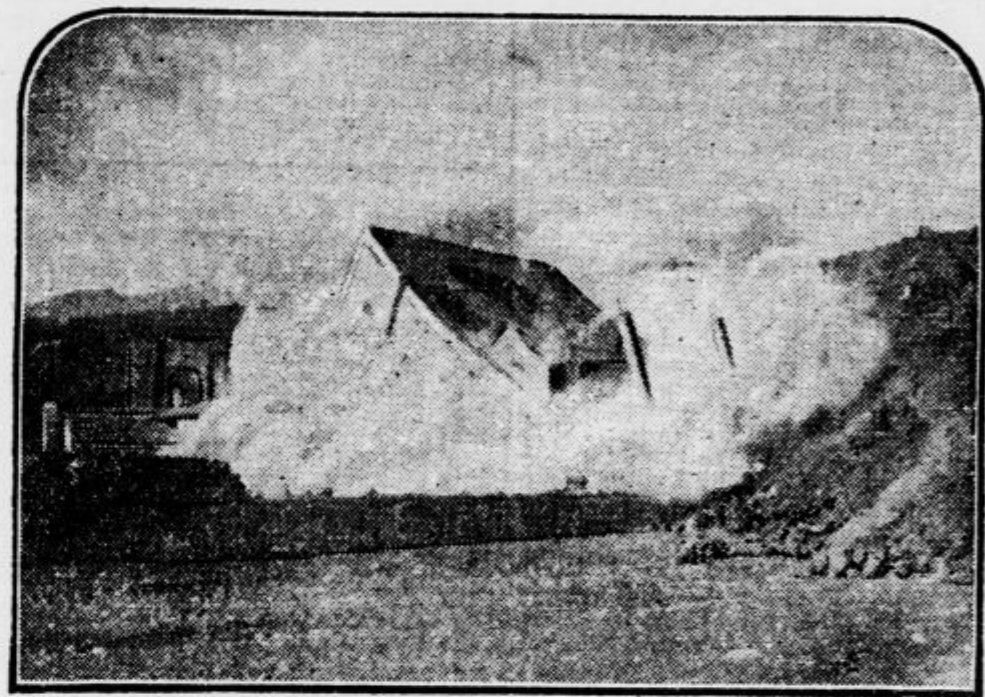
Din 2000 št. 108.181.

Din 500.—: št. 5717, 5764, 7551, 7561, 7575, 7631, 10.861, 10.880, 14.113, 20.040, 20.077, 20.096, 20.184, 30.952, 30.967, 30.978, 34.684, 34.691, 34.722, 34.732, 34.752, 40.587, 46.010, 46.036, 46.117, 46.140, 46.156, 58.371, 66.656, 70.223, 70.255, 70.288, 70.307, 70.324, 70.329, 70.330, 70.358, 84.503, 84.549, 84.598, 84.646, 84.661, 97.410, 94.493, 99.801, 99.825, 99.838, 99.843, 100.702, 103.110, 103.120, 103.163, 103.164, 103.183, 108.279, 108.283, 108.290, 109.711, 109.720, 109.742, 109.751, 109.780, 109.811, 109.822, 109.825, 109.836, 109.837, 109.884, 115.608, 115.639, 120.275, 123.857, 123.877, 123.939, 123.945, 123.968, 123.973, 123.996, 38.467, 15.420, 15.435, 15.437, 38.466, 15.445, 107.715, 15.413, 69.815.

Onim, ki so jim bile srečke izžrebane za mali dobiček, bomo na željo srečke zamenjali za še ne izžrebane tako, da bodo mogli igranje nadaljevati na visoke dobitke. Seveda le toliko časa, dokler bo kaj neizžrebanih srečk na razpolago.

Žrebanje se bo vršilo nepretrgoma vsak dan do 6. decembra in ne kakor je na srečkah pomotoma natisnjeno, do 22. novembra.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

Hiša, ki jo je vrgla lava v zrak

Tako se je igrala lava s poslopji, ki jih je z muko in trudom postavilo sticiljansko prebivalstvo na vznožju Etna.

Vreme v decembru

Polovica novembra je prekoračena — pojavljajo se torej vremenske napovedi za december. Iz Knauerjevega stoletnega koledarja, ki mu nekateri pripisujejo nezmotljivost, posnemamo, da bo letošnji december takšenle v vremenski prognozi:

Prvi dan meseca bo lep. Od 2. do 15. bo vreme viharno in neodločno, od 16. do 20. bo mrzlo, od 21. do 29. mrko in zelo snežno, zadnja dva dneva leta pa bosta mrzla, da bo vse škripalo. Tisti, ki so dobro opremljeni s kožuhi, bodo torej imeli dovolj prilike, da jih temeljito izrabijo.

Amundsen in Guilbaud med zvezdami

Nedavno je »Jutro« poročalo, da je dosegel novi prezident Zedinjenih držav izredno čast, da se po njem imenuje neka zvezda iz vrste asteroid. Sedaj javljajo iz Pariza, da so francoski astronomi sklenili imenovati dve zvezdi po junaško umrlih letalcih in raziskovalcih Amundsenu in Guilbaudu. Na njuni imeni bosta kršeni prve dve zvezdi, ki ju bodo odkrili francoski zvezdogledi. Tako se je zgodilo, da bosta ostala Italijana Nobile in Zappi na zemlji, žrtve, ki so častno in jurško poginile za njun spas — Malmgreen, Amundsen in Guilbaud pa bodo gledali nanje z neba in izpod neba. Malmgreen bo namreč dal svoje ime neki visoki planini na severu.

Duhovnik se mora tudi po zunanosti ločiti od drugih zemljanov

Madžarski kardinal Szeredy je dal po vseh cerkvah svoje domovine predčitati razglas, ki se tiče svečeniških oblek. Duhovniki in kleriki, pravi kardinal, morajo brez izjeme nositi predpisano svečeniško haljo, sutano. Le v izrednih slučajih so dovoljene izjeme, t. j. svečenik sme obleči hlače in suknič ter ju nositi brez halje. Sportna obleka, turistovska oprema in skavtska obleka pa je duhovščini izrecno zabranjena. Prav tako je svečenikom prepovedano hoditi v gledališče, posejati kinematograf in druge prireditve, ki jih ne dovoljuje 140. kanon cerkvenega prava. Glede obiska javnih prireditev hrupnega značaja se sklicuje kardinal Szeredy na člen 138. cerkvenega prava. Duhovnikom je tudi strogo zabranjeno obiskovati kopališča, kjer ni strogo izvedena ločitev obeh spolov.

Pijanci, ki se grizejo v ekstazi

V Gmundnu »Zur Klatzmühle« so v nedeljo popivali neki pijanci, ki jih je napoj alkohola tako raznel, da so se začeli med seboj gristi. Najpoprej so začeli natrkani bratci zabavljati na gostilničarja. Ta je prišel in ekspediral nekatero naravnost na cesto. Eden med njimi je bil posebno rabijaten in se ni hotel nikakor sprijazniti z novim položajem na cesti. Skočil je gostilničarju v brk in mu je v besnosti odgrizel trepalnico. Pivci, videči, da je mož pobesnel, so se vrgli nanj in so ga skušali odtrgati od žrtve. Toda pijani hlapec Holzeitner je pokazal, da res ne razume šale: vrgel se je na prvega, ki mu je bil blizu in mu je odgriznil konec nosu. Končno ga je oklal še v obraz. Ranjenec so morali iz očiti gmundenski bolnišnici, grizčnega hlapca pa so orožniki uklenili in ga oddali v ječo.

Od trdih pesti do nežnih prijemov

Prvi svetovni mojster v boksu Jack Dempsey se je pred kratkim oženil z bogato Amerikanko in potuje sedaj s svojo lepo mlado ženo po svetu. Mladi par se je po poroki nastanil v Los Angelesu, kjer ima krasno vilo z vrtom. V tem vrtu se je dvojica dala fotografirati našemu slikarju.

Dobra pisateljica, še boljša kuharica

Letos z Noblovo literarno nagrado odlikovana pisateljica Sigrid Undset je zaslužila nagrado s svojim romanom iz srednjega veka »Kristin Lavransdatter«. Sigrid Undset je izvrstno podkovana v teoloških vprašanjih, katerih se tudi v rečenem romanu dotika na več mestih. Njen oče je bil znan starinoslovec in je sodeloval pri nekaterih jako znamenitih ekspedicijah.

Ko se je širom sveta raznesla vest, da je bila Noblova nagrada prisojena ženski, in sicer Sigrid Undsetovi iz Lillenhamra, niso hoteli novici niti verjeti. Šele ko je bila odlikovanka urad-

no obveščena o knežjem daru, ki ga ji je naklonila švedska Akademija znanosti, se je sprijaznila z dejstvom, da so poročila resnična. In tedaj je začelo oblegati njeno hišo brez števila novinarjev in poročevalcev. Sigrid Undset pa ni hotela sprejeti nikogar. In to je drugi vzrok, da se o slavni pisateljici zadnje dni še več piše.

Undsetova ni samo velika pripovednica, ampak tudi izvrstna hišna gospodinja, ki smatra, da je ognjišče prav tako častno torišče za preizkušnjo zmoglosti kakor kakšna druga panoga, v kateri se človek lahko udejstvuje. Sama je n. pr. izborna kuharica. Prijatelj in znanci, ki so česti gosti v njeni hiši, pripovedujejo, da so naravnost očarani od njenih nenavadnih kuhar-

Prosim dalje!

Vojaki so pobrali kose razbitega letala, ujetnica pa je odkorakala v taborišče.

V ujetništvu ni bilo zoprno, vendar pa enolično. Ko je nekdo zjutraj prišel polkovni zdravnik, je prosila: »Ali bi smela napisati svojcem pismo? Saj veste, da so zame v skrbeh...«

»Ne vem,« je suho odgovoril doktor.

»Vprašal bom poveljnika.«

Poveljnik ni nasprotoval dopisovanju.

Dovolil je ujetnici, da sme pisati.

Napisala je torej tole pismo:

»Dragi! Moj aparat se je zrušil in zdaj sta tukaj Artur in on. Pa tudi to je boljše kakor vražji brlog. Dobro mi je, želela bi pa videti našo hrabro vojsko. Artura nisem videla. Skušaj se zvesti v moj položaj. Srčno pozdravljam — Ika.«

Kakšno ime je to s katerim ste se podpisali?« je vprašal polkovni zdravnik, ko mu je pomolila pismo v čitanje.

Ujetnico je obšla rdečica.

»Tako me imenuje samo moj mož,« je odvrnila.

Zdravnik pa je pomislil: »Ne boš me, tičica... Artur, vražji brlog, naša hrab-

ra vojska, položaj, Ika — to niso slučajnosti.«

Nasmehnil se je in ni zinil besede. Bil pa je vseh prepričan, da javlja ujetnica v teh šifrah stvari, ki so prepovedane v vojni in miru.

Dolgo je razmišljal, kaj naj stori s pisanjem. Lepota krasne ujetnice ga je bila že omamila in sklenil je, da pismo obdrži zase.

Drugi dan je zopet posetil bolnico. Sprejela ga je z razposajenim vprašanjem, ali je cenzura poslala pismo dalje. »Ne, ni ga poslala,« je rekel. »Zadržala ga je. Izvolite ga sprejeti nazaj. Evo ga!«

Ujetnica je zopet zardela.

»Kako to?« je vprašala.

Zdravnik je speljal razgovor drugam.

»Ne, ne,« se je protivila ujetnica, zavdajoč se svoje ženskosti. »Prosim vas, zakaj mi je bilo pismo vrnjeno? Saj je poveljnik vendar dovolil, da smem pisati.«

»Poveljnik,« je nadaljeval zdravnik, »je imel v vas zaupanje, ki ga niste bili vredni!« je rekel.

»Ne... ne razumem vas,« je dejala ujetnica. Dobro je videl, kako se je tresla pri teh besedah

Frank Carlsen:

Vohunka

Sovražno letalo je ležalo na tleh, častniki in vojaki so ga mahoma obkolili. Propeler je bil razbit, aluminijasti deli pa zviti in skrivljeni. Se trenutek in med pomoljenimi kosi se je pojavil mlad častnik. Imel je zlomljeno roko.

Pristopil je polkovni zdravnik. Ko se je približal častniku na pol koraka, je prepaden vzkliknil:

»Glej nu! Saj je dama!«

Obvezal ji je roko. Ko pa ji je hotel odpeti bluzo, se je srdito obregnila:

»Kako se drznete?«

V oči so ji privrele solze.

»Da se je to moralo zgoditi baš meni!«

»Hvalite Boga, da ni bilo hujše! To stvar bi lahko bili plačali z življenjem!« je rekel zdravnik.

Mož je bil v najboljših letih. Lepota mlade ujetnice ga je resnično ganila.

»Dovolite,« je rekel, povabiti vas moram, da greste z menoj v taborišče.«

»In če se vam uprem?« je vprašala.

»Upam, da ste toliko razumni kolikor lepi,« ji je odvrnil. »Sicer pa dobro veste, da bi bil vsak poskus upora zaman.«

Sincelar Gluck:

Zlati panter

56

»All right, kapetan! To bi bil skoro pozabil. Do svidenja, stražmešter, do svidenja, gospod doktor!«

Odšla sva s stražnice in stopila na cesto. Čutil sem se nekoliko slabega. Toda hladno jutro in zavest, da bosta moja sestra in Nataša v nekaj urah svobodni, sta me krepili.

Veliki avto kapetana Petersa je z vsjo brzino letel proti New-Yorku. Ležal sem v vozu črt na zdravo roko, ter mu pripovedoval vse, kar se je bilo zgodilo. Kapetan Peters je mislil, da naj počakam s pripovedovanjem, dokler bova v mestu, in naj šele pred fešom, kateremu bi bil bratčev takoj po nam, nem tučim razgovoru, poročam o svojih dogodivščinah. Toda sem preveč nestrpen, da bi bil mogel tako dolgo čakati. Samo jaz sem poznal uredbo in položaj shajališča, kjer sta bili zaprti Nataša in Margaret, najbrže pri tudi Moore, Larry in Pride. Prevečkrat je bilo to noč moje življenje ogroženo, da bi se bil upal ohraniti to znanje zase.

Še preden sva dosegla v mesto, je bil kapetan Peters poučen o vsem. Toda je bil toliko pameten, da ni bil priča v mirno vestjo. Zakaj delo, ki sem ga bil pričel, je bilo v dobrih rokah.

Ko sem se prebudil, je bil že velik dan. Ležal sem še nekaj časa — kakor omamljen po silni trudnosti in začasni omotici, ki je sledila globokemu spanju. Z osuplostjo sem zagledal okoli sebe gole stene

zamreženo okno in težka rešetčasta vrata. Smrtna zona me je obšla. Kje sem bil?

Počasi se mi je vrnil spomin in strah nad čudno okolico se je umaknil skrbi za Natalijo, Margaret, Moore, Pridea in Larrya. Kaj se je zgodilo, med tem ko sem spal? In kaj se je neki zdaj dogajalo z njimi?

Sunkoma sem sedel pokoncu. V ramenu me je zbudilo in zastokal sem od bolečine. Tedajci pa sem zagledal pred rešetčastimi vrati nekoga, ki me je klical po imenu.

»Dobro jutro, gospod Clayton!«

Zastrmel sem v vrata, ki so se odpirala. Težko bi opisal ojašanje, ki sem ga začutil ob pogledu na tega vrlega, korenjaškega člana newyorške policije, ki mi je prinesel obilno kosilo.

»Kaj pomeni to?« sem vprašal. »Kje je kapetan Peters? Kako sem vobče prišel semkaj?«

»Kapetan pride čez deset minut, gospod. Pravkar nas je poklical in naročil, naj vas zbudimo. Priporoča vam tudi, da bi kaj zaužili. Ležite pa v mrtvašnici. Spravili smo vas semkaj zato, da ste za vnanji svet mrtev človek.«

Sedel sem na rob svojega pograda in pogledal jed, ki mi jo je bil prinesel. Misel, da sem v rokah policije, mi je spričo Petersovega nedavnega zatrdila, da mojega zapornega povelja ni moči preklcati, kaj malo ugajala. Če je bil kdorkoli izmed tukajšnjih redarjev na tistem »cesarjevo« pristaš, so utegnili biti jedila zastrupljena. Nato pa sem se spomnil, kdo me je spravil semkaj, in moje zaganje se je vrnilo. Kapetan Peters me je gotovo spravil k zanesljivim ljudem.

Lotil sem se kosila. Ker je bil redar zgovoren človek, sem ga izpodbujal z opazkami ali kimanjem, kadar sem imel polna usta, naj nadaljuje. Hrana je bila zrezana na koščke in to je bilo dobro. zakaj

levo roko sem imel privezano k ramenu. Toda desna roka je bila zdrava in svobodna.

»Kapetan pride prav kmalu, gospod. Prejte ko je bil tu, ga je spremljal sivolas gospod. Pravijo, da je bil ta gospod iz Washingtona.« Premolknil je in me vprašujoče pogledal.

»Mogoče, a jaz tega ne morem vedeti,« sem se zasmel.

Redar se je popraskal po glavi. »Nu, gospod, rekel je, da se morate pripraviti v kakih desetih minutah, če boste iti z njimi. Dejal je pa tudi, da bi bilo nemara bolje, če bi vas pustili spečega in vas ne bi vzeli s seboj. Ali ste padli, gospod in ste si nemara zlomili roko?« je vprašal in pomežiknil s svojimi višnjevim irskimi očmi.

»Ali vam je še kaj drugega na srcu?« Tako govoreč sem odrlil jed, zakaj moj glad je bil utolažen.

»Nu, gospod,« je prišel redar, nato pa se je zdajci obrnil proti vratom.

Dvignil sem oči. V naslednjem trenutku sva si s šefom iskreno segla v roke, med tem ko je stal kapetan Peters v ozadju in se zadovoljno mrazil. Ves srečen sem bil, da vidim šefa vendar že pred seboj, in pravkaršnja skrb je nekoliko odnehala. Zdal je bilo vodstvo podjetja v rokah zmognih ljudi.

»Vrlo ste se držali, Clayton!« je rekel šef stiskaje mi zdravo roko. »Peters je hotel, da bi spak, a jaz sem vedel, da rajši ostanete z nami do konca — in tega nam po tem, kar ste vi dognali, ne bo treba dolgo čakati. Kapetan mi je že poročal o vsem.«

»Zaradi varnosti smo vas spravili semkaj,« je nadaljeval šef. »Nsem se mogel spomniti bolj varnega kraja. Veselilo bi me, če bi mi v petih minutah še enkrat povedali, kaj se je zgodilo. Naši ukrepi so storjeni, zdaj čakamo samo še voz, da se odpravimo. Kako pa je z vašim ramenom?«

Nova blamaža režimske reakcije

»Domovina« oproščena obtožbe plemenskega hujkanja

»Domovina« je dne 20. septembra objavila grodnik pod naslovom: »Pod vlado največjega Slovence« z zasluzeno kritiko sedanjega režima. Članek je v stvarnem in odločnem tonu, pa vselej resnično, kakor je sploh v navadi pri tem izvrstnem ljudskem listu. povedal, kako se ni kjer ne vidi, da bi bil dr. Korošec največji Slovenec, kakor so ga krstili njegovi organi, marveč da je politika njegove stranke in njegove vlade nesposobna in Sloveniji škodljiva. V Beogradu se dela tako, kakor da bi vladali sami radikali. Vsa vladna politika podpira v največji meri le Srbijo, mi smemo plačevati večje davke, kakor Srbija, za Slovenijo ni denarja. Nato je sledilo naštevane nekaterih primerov, v katerih so srbizanske institucije dobile razne kredite in podpore, slovenske zadruge in druge institucije pa ne dobe nič. V Sloveniji se pač silno ostro izražajo davki in zaostanki, pri nas poje davčni boben, povsod doplačujemo, povsod se investira. Slovenija je plačala za 32 milijonov več davkov kakor preračunamo in torej preveč, ravno tako tudi preveč v primeru z drugimi pokrajinami. Neenakopravnost se tudi vidi v tem, da se v območju beogradske železniške direkcije skoraj vsak tretji potnik vozi z zastoparskimi listki, in to v času velikih deficitov in doplačil v železniški upravi. Vse to je posledica hegemonističnega režima, čigar pristaši so oni, iz kojih vrst je bil storjen beogradski amor. Temu režimu sta se dr. Korošec in njegova stranka politično popolnoma udimala.

Radi tega članka izprva ni bilo nobenih sitno-ati. Kako pa tudi, saj je stvaren in resničen. Tega članka izdaleka ni mogoče primerjati z bešnimi delansko protinarodnimi članki, ki jih je še pred nedavnim objavljalo klerikalno novinstvo.

Toda Korošev režim se odlikuje tudi po nečuvnem preganjanju tiska, ki je zelo slično nekdanjemu avstrijskemu režimu pri nas in madžarskemu na Hrvaškem. Ljubljanska politična direkcija je teden dni po objavi tega članka vložila na državno pravdnitvo ovadbo, v kateri pravi, da je zgoraj navedena vsebina vzemirna za javno mnenje, in zahteva, da državno pravdnitvo postopa proti uredniku. Pri nas velja praksa, da novine takoj po izidu čita policija mesto državnega pravdnitva. Ko je članek izšel, policija sama zoper njega ni imela pomislekov; šele teden dni pozneje je nastopila z ovadbo. Državno pravdnitvo je zaradi te ovadbe vložilo tiskovno tožbo zoper g. Omladiča, urednika »Domovine«, in je po želji policije stavilo pod obhodno stavko, kakor: »Beograd št. 12 Slovenijo brez usmiljenja. Kmetijski kredit je za Srbijo, a za Slovenijo ni denarja. Beograščani

Odprto pismo ministru notranjih del g. dr. Korošču!

Ker ne obstoja nobena taka strokovna organizacija, ki kateri bi mogli pristopiti vsi rudarji brez razlike strankarske pripadnosti vsled česar je ogromna večina rudarjev neorganizirana in zato rudarji ne morejo uspešno štiti svojih interesov, smo poskušali se zakonito nam zalagatične pravice hoteli tako strokovno organizacijo ustanoviti. V tem namenu smo 30. avgusta t. l. predložili pravila »Strokovne organizacije rudarjev«. Dne 27. septembra je pretekel v zakonu določen rok, v katerem je smelo pristojno oblastvo izraziti svoje pomisleke proti ustanovitvi in ustanovitve eventualno prepovedati. Dočim smo s svojim delom na ustanovitvi nove organizacije nadaljevali pa smo 23. oktobra, to je skoro mesec dni po v zakonu predpisanim roku dobili od velikega župana ljubljanske oblasti sledeči odklop:

»Ministrstvo notranjih del v Beogradu ki sem tu v smislu paragrafa 11 društvene zakona predložil v odločitev pravila »Strokovne organizacije rudarjev« s sedežem v Zagorju, je z odlokom z dne 10. oktobra 1928, št. 4508, izdalo naslednje rešitev: »Predložena pravila se ne vzamejo na znanje in se ustanovitve po njih v smislu § 6 društvenega zakona ne prenove, ker bi utegnili društvo služiti namenom, čijih zasledovanje je po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi prepovedano — Obveščam Vas, o tem na Vašo vlogo z dne 30. avgusta 1928 ter Vam vračam en izvod neodobrenih pravil. — Velikega župana zastopa: Andrejka.«

Ugotavljamo prvič, da se je s tem krši društvem zakon kajti po preteku štirih tednov od dne vložitve pravil oblastvo ne more več pravnovollavno prepovedati ustanovitve prijavljenega društva. Ugotavljamo drugič, da se s citiranim odlokom ministrstva notranjih del krši čl. 23. ustave, ki jamči »pravico delavcev do organiziranja, da dosežejo boljše delovne pogoje.«

Ugotavljamo tretjič, da zakon o zaščiti

države v čl. 13. sicer daje pravico upravni oblasti, da razpusti tako udruženje, ki je izpremenilo svoj namen, dopuščeno v zakonu, in daje odločitev o razpustu v roke sodišča, nikjer pa ta zakon ne omejuje in torej ne dopušča prepovedi ustanovitve društva. Jasno je tudi, kar se navaja kot razlog, češ, da »bi utegnili društvo služiti namenom, čijih zasledovanje je prepovedano,« ne more pri zakonitem postopanju služiti kot razlog.

Gospod minister! Vprašamo Vas javno, čemu je tu, kjer je šlo izključno za to, da si slovenski rudarji ustanovijo strokovno organizacijo za izboljšanje naših delovnih pogojev za zaščito življenja naših družin pred strašnim izkoriščanjem, kateremu smo podvrženi tako da moramo celo pomani-kanje vagonovo kriti s svojo hudo, — čemu je v tej zadevi Vaše ministrstvo v eni potez trikrat kršilo zakon? Vprašujemo Vas javno, kaj naj storimo mi slovenski rudarji, ki se upravičeno spričo takih prot nam naperjenih nezakonitosti čutimo pod takim režimom popolnoma brezpravne in povsem brez zaščite?

V Zagorju, dne 18. novembra 1928.

Tomazil Fran, — Groznik Tone, Podled Andrej, rudarji.

Čitajte „Ponedeljek“

Samo iz originalne
Jugobanat-patent-moke
se dobiva najboljše pecivo!

Dopisi

VOJNIK Sokol v Volmiku bo proslavljal 10-letnico Ujedinjenja v nedeljo ob 15. v posojilnični dvorani z govorom. Petjem in igro »Volkašin«.

SENOVO PRI RAJHENBURGU. Pevsko društvo »Probuša« je priredilo preteklo nedeljo pevski koncert, ki je v splošnem dobro uspel. Obisk je bil še precejšen, dast je rudnik v polnem obsegu obratoval in je bilo zadržanih mnogo ljudi, ki bi se bili sicer koncerta udeležili.

STIČNA. Zavratno napadeni Jakob Zorc iz Vira je dobljeni rani podlegel. Zdravniški mu niso mogli pomagati. Pokojni Zorc je bil blaga duša, naprednega mišljenja in je tudi svoje otroke vzgojil v naprednem duhu. Nati v miru očival Orožništvo ubilača še ni izsledilo. Čudno je, da je ravno v naši okolici toliko napadov in pobojev, ko le vendar za vzroke prav dobro preiskrbijemo. Imamo samostan, veliko cerkev

Na mnogobrojne želje

naših klijentov objavljamo vsako sredo zalvalnice o Pigolu.

P. a.

lekarna dr. SEMELIČ, Dubrovnik 2.

Prosim, pošljite mi še 3 steklenice Pigol-eliksira. Že nad 5 let trpim na bolečinah v želodcu in vse dosedanje zdravljenje je bilo brezuspešno, toda vaš Pigol me je privedel v novo življenje. Radi tega se Vam srčno zahvalujem in Vam želim, da še nadalje delujete v blagor človeštva. Priporočati ga hočem vsakomur, ker je tudi najbolj zdravemu Slovence potreben.

S spoštovanjem

OSANKA ROCKA.

Kotor, 18. maja 1928.

Razen za gorč navedeno bolezen je Pigol sigurno zdravilo pri neurejenih prebavilih, t. i. želodcu in črevesju ter 8 niti in v zvezi boleznih ledvic, jetor, glavo-bola, brezspanja in hemeroidov. Pigol proizvajajo in razpošiljajo proti povzetju lekarna dr. Semelč v Dubrovniku 2.

Cena: 3 steklenicam 105 Din, 8 stekl. 245 Din, 1 poskusni steklenici 40 Din

Glavnega zastopnika

za prodajo kem. preparatov za Slovenijo spram e.

Naslov po e. oglasni oddelček Jutra. 13546

Zahvala.

Povodom težke in nenadne izgube našega nepozabnega četa brata in strica

Luka Markelja

bodi izrečena zahvala vsem sorodnikom in sočustvujočim znancom, kateri so od blizu in daleč izkazali blagopokojniku k večjemu počitku zadnjo čast

Posebna poudi izrečena zahvala za njen trud gospe dr. Valeriji St. nad gosp. Fr. Demčarju iz Čestnice za pretresljive besede v slovo umrlemu, vsem društvom in darovalcem vencev, kakor tudi za v srce segajoče žalostinke tukajšnje, a Bralnega društva.

ŽELEZNIKI, dne 19. novembra 1928.

Žalujoča rodbina Luka Markelj

ZA ZIMO! Znižane cene!

Kongresni trg

15

pri NOVAK-U, v specialni trgovini sukna kup te najboljše in priznane najceneje!

Na finejša sukna in double štoli
Ogromna izbira za suknje in ulstie
Vedno zadnje novosti češkega blaga in
Angleških kamgarnov za obleke na
Kongresnem trgu št. 15.

Vsemogočni je poklical v boljše življenje našega nad vse ljubljenelega soproga, očeta, starega očeta, gospoda

Antona Müllerja st.

veletrgovca z vinom, posestnika itd.

danes ob 2. popoldne, ko je izpolnil 66. leto starosti. Pogreb nemadomestljivega pokojnika se vrši dne 22. t. m. ob 3. uri popoldne na župno pokopališče v Domžalah. Sv. maše za dušnice se bodo darovale v župni cerkvi v Domžalah. Vse, ki so blagega pokojnika poznali, prosimo, da ga ohranijo v najlepšem spominu.

DOMŽALE, dne 20. novembra 1928.

13548a

Uršula Müller, soproga.

Ana, Fani, hčeri. Anton, Vinko, Janko, sinovi in vsi ostali sorodniki.

13543

Potrjenim sroem naznanjamo pretažno vest, da je naš iskreno ljubljani sin, oziroma brat, gospod

Sandi Gjurd

zobotehnik

danes po kratk, težki bolezni v 22. letu svoje starosti, prevaden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspi.

Pogreb predragega pokojnika se vrši dne 22. t. m. ob 15. uri iz Stalne vojne bolnice, Zaloška cesta, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša za dušnico se bo brala dne 23. novembra ob 7. uri v župni cerkvi v Trnovem.

LJUBLJANA, 20. novembra 1928.

Žalujoča rodbina Ivan Gjurd.

13537

Vsem prijateljem in znancom javljamo tužno vest, da nam je dne 19. novembra naša ljubljena žena, skrbna mama in tačca

FRANČIŠKA UHAN

roj. Nadrih

mirno v Gospodu za večno zaspi.

Pogreb predragga pokojnika se vrši dne 22. novembra ob 9. uri iz hiše železni Sv. Steljan, na pokopališču v Trebnjem

Žalujoci ostali:

IVAN UHAN, soprog, trgovec — IVANA, JOSIPINA, FRANKA, hčerke — FRANJO SENICA, zet

